

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«БУКОВИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОНОМІКИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
У ФОРМІ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»*

Чернівці
2025

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ПВНЗ «Буковинський університет» **протокол № 6 від 26 червня 2025 року.**

Узгоджено на засіданні науково-методичної ради факультету інформаційних технологій та економіки **протокол № 10 від 19 червня 2025 року.**

Розглянуто та обговорено на засіданні кафедри обліку і фінансів **протокол № 11 від 19 червня 2025 року.**

Укладачі:

Алла ЧОРНОВОЛ - д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і фінансів ПВНЗ «Буковинський університет»

Тетяна ШТЕРМА - д.е.н., професор, декан факультету інформаційних технологій та економіки ПВНЗ «Буковинський університет»

Інна ЖУК – к.е.н., доцент, проректор з навчально-виховної роботи ПВНЗ «Буковинський університет»

Рецензенти:

Тетяна ТОМНЮК – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування ЧТЕІ ДТЕУ

Яна ГОНЧАРУК – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і фінансів ПВНЗ «Буковинський університет»

Методичні рекомендації до підготовки та проведення підсумкової атестації у формі Атестаційного екзамену для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / [укладачі Чорновол А.О., Штерма Т.В., Жук І.І.] ПВНЗ «Буковинський університет», - Чернівці, - 2025.

ЗМІСТ

Вступ

1. Мета, цілі та функції атестаційного екзамену.
2. Загальні положення щодо організації та проведення підсумкової атестації. критерії оцінювання знань здобувачів.
3. Програма атестаційного екзамену та методичні рекомендації з навчальних дисциплін що включаються в атестаційний екзамен
  - 3.1. Фінанси
  - 3.2. Страхування
  - 3.3. Фінанси підприємств
  - 3.4. Банківська система

ВСТУП

Бакалавр - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Метою освітньо-професійної програми є здобуття бакалавром теоретичних і практичних знань, умінь і навичок загальних засад практичної фінансової діяльності, інших компетентностей за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Відповідно до Стандарту вищої освіти у Приватному вищому навчальному закладі «Буковинський університет» атестація здобувачів кваліфікації бакалавра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку здійснюється у формі атестаційного екзамену.

Атестаційний екзамен за спеціальністю перевіряє досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти та освітньої програмою.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання за освітнім ступенем «бакалавр» з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та кваліфікаційної підготовки випускника вимогам освітньо-професійної програми спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

До складання атестаційного екзамену з фаху, що проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, допускають здобувачі вищої освіти, які виконали навчальний план.

1. Мета, цілі та функції атестаційного екзамену.

Метою проведення атестаційного екзамену за спеціальністю є перевірити на завершальному етапі навчання здобувачів вищої освіти рівень досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей, що визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

До складання атестаційного екзамену, допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану. Атестаційний екзамен проводиться на комп'ютері у формі тестування. Для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» передбачено складання атестаційного екзамену з таких дисциплін: «Фінанси», «Страхування», «Фінанси підприємств», «Банківська система».

На атестаційному екзамені здобувачі вищої освіти мають продемонструвати:

- знання та розуміння теоретичних основ сутності фінансів, організації та функціонування фінансів на макро-, мезо- та мікрорівні, фінансової політики держави, сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики;

- знання та розуміння методів бюджетного планування, характеристики доходів та видатків бюджетів різних рівнів, прогнозування і контролю у бюджетних установах, методики розробки та виконання Державного та місцевих бюджетів, складових та стратегічних перспектив бюджетної політики, бюджетного законодавства та його розвитку, особливостей управління державним боргом;

- здатність здійснювати аналіз ефективності функціонування податкової системи, рівня податкового навантаження;

- володіння сучасними методами податкового планування та оцінки його ефективності;

- уміння практичного використання конкретної норми закону або нормативно-правові акти;

- здатність продемонструвати знання основ формування страхових взаємовідносин із суб'єктами господарювання та фізичними особами;

- продемонструвати знання та навички щодо проведення операцій із страхування та здійснення актуарних розрахунків;

- знання сутності банківської системи та її функціонального призначення; сутності банківських операцій; тенденцій розвитку банківської системи у зв'язку з особливостями соціально-економічного розвитку країни, проведення грошово-кредитної та регулятивної політики центральним банком;

- основних напрямів забезпечення сталого розвитку банківської системи;

- здійснювати аналіз основних показників діяльності банківської

системи.

Атестаційний екзамен визначає рівень засвоєння здобувачами знань та вмінь самостійно аналізувати складні явища та процеси, активно використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності.

Атестаційний екзамен є продовженням навчально-виховного процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Цілі атестаційного екзамену зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінка рівня фахових знань, отриманих здобувачами протягом здобуття освіти. Реалізація цієї функції припускає перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень, а також вміння їх використовувати в практичній діяльності.

Атестаційний екзамен виконує ще й важливу виховну функцію. У конкретному вираженні вона виявляється у вмінні здобувача вищої освіти самостійно, логічно й послідовно висловлювати свої професійні переконання, здійснювати самоконтроль та критично оцінювати власні знання і навички.

2. Загальні положення щодо організації та проведення підсумкової атестації. Критерії оцінювання знань здобувачів.

Атестаційний екзамен проводиться у формі комп'ютерного тестування згідно Положення про організацію освітнього процесу в ПВНЗ «Буковинський університет». Тести для проведення атестаційних екзаменів розробляються викладачами кафедри обліку і фінансів.

Прийом екзамену здійснюється екзаменаційною комісією. Екзаменаційна комісія формується щорічно за спеціальністю з професорсько-викладацького складу університету в кількості трьох-п'яти осіб на чолі з головою - висококваліфікованим фахівцем за спеціальністю.

Персональний склад комісії затверджується президентом ПВНЗ «Буковинський університет».

В обов'язки екзаменаційної комісії входять:

- перевірка й оцінка теоретичної та практичної підготовки студентів, які закінчують навчання за освітнім рівнем «бакалавр» денної та заочної форм навчання, з метою встановлення відповідності їх освітнього та кваліфікаційного рівня щодо вимог стандарту якості освіти, а також навчальних планів і програм підготовки фахівців;

- вирішення питань про присвоєння випускникам освітнього ступеня «бакалавр» та видачі диплома відповідного ступеня;

- розроблення пропозицій щодо вдосконалення навчального процесу та поліпшення якості освітньо-професійної підготовки фахівців.

Голова комісії зобов'язаний:

- ознайомити всіх членів комісії з їх правами та обов'язками;

- забезпечити роботу комісії відповідно до затвердженого розкладу;

- бути присутнім при виставленні оцінок за підсумками атестаційного

екзамену та при вирішенні питання щодо присвоєння освітнього ступеня;

- контролювати роботу секретаря екзаменаційної комісії щодо підготовки необхідних матеріалів до початку роботи комісії та вчасного оформлення протоколів.

До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану підготовки фахівців спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Не пізніше ніж за день до початку атестаційного екзамену до екзаменаційної комісії подаються матеріали: наказ президента ПВНЗ «Буковинський університет» про затвердження персонального складу екзаменаційної комісії; розклад роботи екзаменаційної комісії; списки студентів за навчальними групами, які допущені до складання екзамену; зведену відомість, завірену диспетчером та деканом факультету, про виконання здобувачами усіх вимог навчального плану та одержання ним оцінок з навчальних дисциплін.

Атестаційний екзамен здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється очно або в онлайн-режимі (як виняток) з використанням платформи дистанційного навчання ПВНЗ «Буковинський університет» із забезпеченням надійної ідентифікації здобувачів вищої освіти. Проходження екзамену здобувачем здійснюється за допомогою цифрового пристрою, під'єданого до мережі Інтернет (комп'ютера, ноутбука, планшета, смартфона), обладнаного відеокамерою та мікрофоном.

Атестаційний екзамен розпочинається згідно графіку, затвердженого президентом ПВНЗ «Буковинський університет». На початок іспиту здобувачі зі своїх корпоративних акаунтів в домені bukuniver.edu.ua під'єднуються до відеоконференції, де здійснюється їх аутентифікація (у разі здійснення в онлайн-режимі). Надалі здобувачі здійснюють самореєстрацію на відповідному курсі на сайті університету в домені bukuniver.edu.ua (випускна атестація). Атестаційний екзамен проводиться в тестовій формі. З банку тестових завдань навчальних предметів випадковим чином обирається по 25 тестових завдань з кожного предмету. До кожного тестового завдання пропонується 4 варіанти відповідей, з яких лише один правильний. Правильна відповідь на кожне тестове завдання оцінюється в 1 бал. Для проходження тесту здобувачу надається 80 хвилин. У разі виникнення обставин непереборної сили під час складання екзамену здобувач вищої освіти повинен негайно повідомити секретаря екзаменаційної комісії про ці обставини за допомогою каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається екзаменаційною комісією в індивідуальному порядку. Максимальна кількість балів за результатами тестових завдань складає 100. Загальна оцінка як результат складання екзамену загалом становить 100 балів, що визначається за шкалою ECTS і переводиться у національну шкалу оцінювання.

Складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участі не менш ніж половини її складу при

обов'язковій присутності голови комісії.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно)
F	1-34	2 (незадовільно)

Здобувачам, які не склали атестаційний екзамен за фахом з поважних причин (підтверджених документально), наказом президента університету може бути надана можливість складання екзамену до закінчення терміну роботи екзаменаційної комісії. Протоколи засідання екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

Результати атестаційного екзамену оголошуються здобувачам у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей здобувачів, та характеризується рівень фахової підготовки студентів.

Після закінчення роботи екзаменаційної комісії її голова складає звіт. Підсумки екзамену обговорюються на засіданні кафедри, науково-методичній раді факультету та Вченій раді університету.

3. Програма атестаційного екзамену та методичні рекомендації з навчальних дисциплін що включаються в атестаційний екзамен

Атестаційний екзамен для підсумкової атестації першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» включає наступні дисципліни:

- 3.1. Фінанси
- 3.2. Страхування
- 3.3. Фінанси підприємств
- 3.4. Банківська система

3.1. Фінанси

Тема 1. Поняття фінансів.

Сутність фінансів як економічної категорії та їх основні ознаки. Фінанси як система грошових відносин у процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Функції фінансів і їх характеристика. Зміст фінансових відносин: суб'єкти та об'єкти, моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінансові ресурси як носій фінансових відносин, джерела їх формування та напрями використання. Роль фінансів у розвитку суспільства, держави та господарської діяльності.

Тема 2. Фінансова система.

Поняття фінансової системи, її типи, ознаки та принципи побудови. Внутрішня (структурна) будова фінансової системи, основні ланки та їх взаємозв'язок. Фінансова система України за організаційною структурою, інституційне забезпечення та функціональні елементи. Особливості та напрями розвитку фінансової системи України в сучасних умовах. Банківська система як складова фінансової системи України, її призначення та роль у забезпеченні фінансової стабільності.

Тема 3. Фінансова політика.

Сутність фінансової політики, її мета і завдання в управлінні економікою та соціальною сферою. Елементи фінансової політики та механізми її реалізації. Види і типи фінансової політики, їх характеристика та умови застосування. Інструменти фінансової політики та їх вплив на бюджетні, податкові, боргові та соціальні процеси. Сучасна фінансова політика України, її пріоритети та виклики.

Тема 4. Податки. Податкова система.

Поняття податків і їх функції в економіці держави. Елементи податку та логіка формування податкового зобов'язання. Класифікація податків, основні групи та відмінності між ними. Класичні та сучасні принципи оподаткування. Податкова політика і податкова система, їх взаємозв'язок та вплив на формування доходів бюджету й економічну активність.

Тема 5. Бюджетна система. Бюджетний устрій України.

Поняття бюджетної системи держави та бюджетного устрою як форми організації бюджетних відносин. Бюджетний устрій унітарної та федеративної держави, відмінності моделей і наслідки для розподілу ресурсів. Складові бюджетної системи України та їх функціональне призначення. Взаємодія бюджетів різних рівнів і загальні засади розмежування повноважень та фінансових ресурсів.

Тема 6. Державний бюджет, його призначення та роль у суспільстві.

Сутність бюджету та державного бюджету, підходи (моделі) формування бюджету. Принципи побудови та функції державного бюджету в системі державного управління. Бюджетна класифікація, її призначення для планування, обліку й контролю бюджетних показників. Поняття доходів державного бюджету, їх класифікація та джерела формування. Поняття видатків державного бюджету, їх класифікація та напрями фінансування. Показники, що характеризують стан бюджету: бюджетна рівновага, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит.

Тема 7. Бюджетний процес в Україні.

Загальна характеристика бюджетного процесу як системи послідовних дій органів влади щодо бюджету. Середньострокове бюджетне планування та його роль у підвищенні прогнозованості державних фінансів. Стадії бюджетного процесу в Україні: складання, розгляд і затвердження, виконання, звітування та контроль. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження та відповідальність. Організаційні та контрольні механізми забезпечення ефективного використання бюджетних коштів.

Тема 8. Місцеві фінанси.

Сутність місцевих фінансів як складової публічних фінансів, їх структура та функції. Доходи місцевих бюджетів, джерела формування та чинники впливу на їх обсяг і стабільність. Видатки місцевих бюджетів, напрями використання коштів і їх соціально-економічне значення. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин. Значення місцевих бюджетів для розвитку громад, інфраструктури та якості публічних послуг.

Тема 9. Державний кредит та державний борг.

Сутність державного кредиту як економічної категорії, його призначення та роль у фінансуванні державних потреб. Форми та види державного кредиту: зовнішній та внутрішній, їх особливості й наслідки. Державні позики, їх характеристика, умови залучення та використання. Державні гарантії, їх призначення та потенційні ризики для публічних фінансів. Державний борг, його види, структура та підходи до управління борговими зобов'язаннями.

Тема 10. Соціальний захист.

Поняття соціального захисту та його система в Україні. Соціальний захист як напрям державної фінансової політики та механізм забезпечення соціальних гарантій. Державні цільові фонди: призначення, шляхи утворення та класифікація. Джерела формування коштів цільових фондів і напрями їх

використання. Фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, їх характеристика та роль у підтримці населення.

Тема 11. Фінансовий контроль.

Поняття фінансового контролю та передумови його виникнення в системі управління фінансами. Форми та види фінансового контролю, їх зміст і сфери застосування. Державний фінансовий контроль, його завдання, механізми та значення для законності й ефективності використання коштів. Недержавний фінансовий контроль, його характеристика та роль у забезпеченні фінансової дисципліни. Особливості та тенденції розвитку фінансового контролю в Україні.

Тема 12. Фінансовий моніторинг.

Поняття фінансового моніторингу як системи заходів щодо виявлення та запобігання сумнівним фінансовим операціям. Операції, що підлягають фінансовому моніторингу, підходи до їх ідентифікації та аналізу. Суб'єкти фінансового моніторингу, їх функції та взаємодія в межах системи. Організаційні аспекти впровадження процедур моніторингу у фінансових установах. Особливості розвитку фінансового моніторингу в Україні та його значення для фінансової безпеки.

Тема 13. Фінанси домогосподарств.

Сутність фінансів домогосподарств та їх місце у фінансовій системі. Доходи домогосподарства, їх джерела та чинники формування. Витрати домогосподарства, структура споживання та планування сімейного бюджету. Заощадження і формування фінансових резервів, баланс між поточними потребами та довгостроковими цілями. Інвестиційна діяльність домогосподарств, основні напрями вкладень і пов'язані ризики.

Тема 14. Фінанси підприємств, основи їх організації.

Сутність фінансів підприємств як системи грошових відносин у процесі господарської діяльності. Фінансові ресурси підприємства, джерела їх формування та напрями використання. Дохід підприємства, порядок його розподілу та використання для розвитку, забезпечення платоспроможності й фінансової стійкості. Активи підприємства, їх види та роль у формуванні фінансового стану. Організаційні засади управління фінансами підприємства та забезпечення ефективності діяльності.

Тема 15. Фінансовий ринок. Місце фондового ринку у фінансовій системі.

Сутність фінансового ринку як механізму перерозподілу фінансових ресурсів у економіці. Структура фінансового ринку, основні сегменти та учасники. Фондовий ринок як складова фінансового ринку, його функції та інструменти. Кредитний ринок, його роль у забезпеченні потреб економіки в

позиковому капіталі. Державне регулювання фінансового ринку України, основні підходи та значення для стабільності й захисту учасників.

Тема 16. Страхування. Страховий ринок.

Сутність страхування, його принципи та функції як способу захисту від ризиків. Класифікація у страхуванні, основні напрями страхової діяльності та об'єкти страхового захисту. Страховий ринок України, його структурна побудова, суб'єкти та інфраструктура. Взаємодія учасників страхового ринку, роль посередників та страхових організацій. Регулювання страхової діяльності в Україні та значення державного нагляду для надійності страхового захисту.

Тема 17. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів як системи глобальних фінансових відносин. Характеристика світового фінансового ринку, його структура та основні потоки капіталу. Міжнародні валютні системи, принципи їх функціонування та роль валютних механізмів у міжнародних розрахунках. Міжнародні фінансові організації та їх функції, інструменти впливу на фінансову стабільність і розвиток країн. Значення міжнародних фінансів для інтеграції національної економіки у світовий фінансовий простір.

Тема 18. Генезис та еволюція фінансів.

Історичний характер фінансів як відображення розвитку держави та економічних відносин. Причини виникнення та умови існування фінансів, зміна їх змісту з розвитком суспільства. Етапи розвитку фінансів: стародавній, середньовічний, капіталістичний, новітній, їх характеристика та ключові особливості. Трансформація ролі фінансів у суспільстві на різних історичних етапах. Значення вивчення еволюції фінансів для розуміння сучасної фінансової системи та фінансових механізмів.

Рекомендована література

1. Конституція України URL:<https://www.president.gov.ua/constitution>
2. Бюджетний кодекс України URL :<https://zakon.rada.gov.ua/17#Text>
3. Податковий кодексу України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/17>
4. Митний кодекс. URL: <https://precedent.ua/4495-17>
5. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
6. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
7. Карлін М. І., Проць Н. В., Борисюк О. В., Публічні фінанси: навч. посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
8. Волкова В.В., Волкова Н.І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.

9. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
10. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
11. Аудиторська палата України. URL: <http://www.apu.com.ua>
12. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
13. Державна аудиторська служба України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
14. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
15. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk>
16. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua>
17. Кабінет Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
18. Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
19. Міністерство закордонних справ України. URL: <http://www.mfa.gov.ua>
20. Міністерство соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
21. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
22. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.
23. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua>.
24. Національний банк України. URL: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
25. Пенсійний фонд України. URL: Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>.
26. Рахункова палата України. URL: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/index>
27. Громадський проект / Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <http://ibser.org.ua/gromadskyuy-proekt>.
28. Гончарук, Я. М., Жук, І. І., Семенів, Л. В., & Осадчук, М. М. (2025). Use of financial technologies in state management of cash flows and budgetary policy of ukraine. scientific notes of lviv university of business and law, (44), 45-55. Retrieved from <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/view/1524>
29. I.Zhuk. Financial and legal instruments for promoting the implementation of sustainable development policy of the state (States, Region). Journal of management Information and Decision Sciences, 24(3), – 1-16, (2021).
30. I.Zhuk. Features of public-private partnership financing as an economic and legal tool for sustainable development WSEAS TRANSACTIONS on BUSINESS and ECONOMICS DOI: 10.37394/23207.2021.18.75 E-ISSN: 2224-2899 – 794-802, Volume 18, 2021.

31. I. Zhuk. Publik Administration System in the Field of Finance Under the Influence of Digitalization / Economic Affairs, Vol. 67, No. 03, pp. 225-231, June 2022 /DOI: 10.46852/0424-2513.3.2022.11.

32. Жук І. Механізми цифровізації публічних фінансів та способи впровадження в систему державного управління в Україні: європейський досвід. Економічні справи (Нью-Делі), 2023, 68(3), стор. 1701–1712. (Scopus).

33. I. Zhuk. Managing and Administering the Integration of Ukraine's Financial System into the Global Economy: Emerging Challenges I., Zhuk, Inna, T., Shterma, Tetiana, T., Bilousko, Tamila, D., Sushko, Dmytro, O., Muravskiy, Oleksii Wseas Transactions on Business and Economics This link is disabled., 2025.

34. І. Жук. Антикорупційні стратегії в управлінні публічними фінансами у контексті реформування бюджетної системи України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління 2025-05-09 | Journal article DOI: 10.54929/2786-5738-2025-19-08-02 CONTRIBUTORS: Tetiana Shterma; Inna Zhuk; Ruslan Tsaplyuk

35. І. Жук. Інструменти фінансового забезпечення інноваційної діяльності в умовах нестабільного інвестиційного клімату. І.І Жук, В.В Маниліч, І.В Маниліч Актуальні питання економічних наук. 2025

36. А. Chornovol. Fiscal decentralization and local finance in ukraine and eu member-states/A. Vdovichen, A. Chornovol, I. Mustetsa, J. Tabenska, T. Tomniuk//Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice.–2024.–№ 3 (56).–Р. 86–96.–URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.56.2024.4390>.

37. А. Чорновол, Використання аналітики даних для управління фінансовими процесами в цифровому середовищі України. С Супруненко, А Чорновол, В Гаврилюк - Економіка та суспільство, 2024

38. Кришталь, Г., Самофалова, М., Сахно, Л., Федина, В., Мокієнко, Т., & Єрмолаєва, М. (2025). Кіберризика у фінансовій та банківській системі: аналіз прямих і систематичних втрат. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2(61), 125–140. <https://doi.org/10.55643/2.61.2025.4672>

Тестові завдання з дисципліни «Фінанси»

1. Фінанси як економічна категорія - це насамперед...

- а) готівка і безготівкові гроші;
- б) економічні відносини щодо розподілу та використання грошових фондів;
- в) будь-який обмін товарів на ринку;
- г) процес виробництва товарів.

2. Основна відмінність між грошима і фінансами полягає в тому, що...

- а) гроші існують лише в готівковій формі;
- б) фінанси - це різновид грошей;
- в) гроші - інструмент, фінанси - відносини щодо розподілу вартості;
- г) фінанси не пов'язані з державою.

3. Яка ознака фінансів є ключовою для їх виникнення в економіці?

- а) натуральний обмін;
- б) розподіл і перерозподіл вартості;
- в) бартерні операції;
- г) тільки міжнародна торгівля.

4. До базових функцій фінансів традиційно відносять:

- а) виробничу і торговельну;
- б) розподільчу і контрольну;
- в) маркетингову і логістичну;
- г) обмінну і споживчу.

5. Контрольна функція фінансів проявляється через:

- а) встановлення цін на товари;
- б) аудит, аналіз, перевірку цільового використання коштів;
- в) збільшення попиту на ринку;
- г) натуральне споживання домогосподарств.

6. Суб'єкти фінансових відносин - це:

- а) лише банки;
- б) лише держава;
- в) учасники, між якими виникають відносини щодо формування й використання ресурсів;
- г) тільки підприємства.

7. Об'єктом фінансових відносин найчастіше виступає:

- а) кількість працівників у країні;
- б) вартість ВВП/доходів та фінансові ресурси;
- в) географічна площа держави;
- г) кліматичні умови.

8. Фінансові ресурси - це:

- а) лише податки;
- б) сукупність грошових коштів і надходжень у розпорядженні суб'єкта;
- в) будь-які матеріальні ресурси;
- г) тільки іноземна валюта.

9. До централізованих фондів відносять:

- а) резерв підприємства;
- б) бюджет і цільові фонди держави;
- в) заощадження домогосподарств;
- г) касу магазину.

10. Роль фінансів у суспільстві найточніше відображає твердження:

- а) фінанси не впливають на соціальну сферу;

- б) фінанси потрібні тільки для бухгалтерського обліку;
- в) фінанси забезпечують управління ресурсами, соціальні програми та економічну стабільність;
- г) фінанси - це лише банківські операції.

11. *Фінансова система - це...*

- а) сукупність лише державних органів;
- б) сукупність сфер і ланок фінансових відносин та інституцій;
- в) система бухгалтерського обліку країни;
- г) тільки банківський сектор.

12. *До ознак фінансової системи належить:*

- а) відсутність взаємозв'язків між елементами;
- б) ієрархічність і взаємозалежність ланок;
- в) існування лише на рівні підприємства;
- г) повна незалежність від законодавства.

13. *Банкоорієнтована модель означає, що основним каналом фінансування є:*

- а) біржа та акції;
- б) банки і кредитування;
- в) бартерні операції;
- г) натуральне господарство.

14. *До публічних фінансів належить:*

- а) фінанси домогосподарств;
- б) державний бюджет і місцеві бюджети;
- в) прибуток підприємства;
- г) виручка від продажів.

15. *Принцип прозорості фінансової системи означає:*

- а) приховування бюджетних даних;
- б) відкритість інформації та підзвітність використання коштів;
- в) зниження податків за будь-яких умов;
- г) заборону державного контролю.

16. *Внутрішня (структурна) будова фінансової системи включає:*

- а) тільки державні фінанси;
- б) державні, місцеві, підприємств, домогосподарств і фінансового ринку;
- в) лише промисловий сектор;
- г) тільки міжнародні організації.

17. *Центральним елементом банківської системи є:*

- а) комерційний банк;

- б) страхова компанія;
- в) Національний банк;
- г) інвестиційний фонд.

18. *Дворівнева банківська система передбачає:*

- а) тільки банки без регулятора;
- б) НБУ та комерційні банки;
- в) лише державні банки;
- г) відсутність платіжних систем.

19. *Фінансові посередники - це:*

- а) лише міністерства;
- б) інституції, що перерозподіляють кошти між вкладниками та позичальниками;
- в) підприємства реального сектору;
- г) домогосподарства.

20. *Важлива роль банківської системи у фінансовій системі полягає в тому, що вона:*

- а) замінює бюджет держави;
- б) забезпечує платіжний обіг та кредитне посередництво;
- в) формує ВВП без участі підприємств;
- г) не впливає на економічну стабільність.

21. *Фінансова політика це:*

- а) діяльність підприємств щодо бухгалтерського обліку;
- б) система заходів держави щодо формування та використання фінансових ресурсів;
- в) лише монетарна політика центрального банку;
- г) тільки міжнародна торгівля.

22. *Головна мета фінансової політики полягає в:*

- а) збільшенні кількості банків;
- б) забезпеченні ефективного формування та використання ресурсів для розвитку і стабільності;
- в) зменшенні виробництва;
- г) переході до натурального господарства.

23. *Фінансова стратегія - це:*

- а) короткострокові рішення на місяць;
- б) довгостроковий курс і пріоритети фінансової політики;
- в) разові платежі підприємства;
- г) операції купівлі-продажу.

24. *До елементів фінансової політики належить:*

- а) мода на фінансові послуги;
- б) бюджетна, податкова і боргова політика;
- в) тільки реклама банків;
- г) організація виробництва.

25. *Стимулююча (експансіоністська) фінансова політика передбачає:*

- а) зменшення видатків і збільшення податків;
- б) збільшення видатків і/або зниження податків;
- в) заборону державних програм;
- г) повну відмову від бюджету.

26. *Податок - це:*

- а) добровільний внесок громадян;
- б) обов'язковий безповоротний платіж, встановлений законом;
- в) плата за конкретну державну послугу;
- г) кредит державі.

27. *Яка ознака податку означає відсутність прямої «послуги в обмін»?*

- а) регулярність;
- б) безвідплатність;
- в) періодичність;
- г) гнучкість.

28. *Основна функція податків, що забезпечує доходи бюджету:*

- а) контрольна;
- б) стимулююча;
- в) фіскальна;
- г) облікова.

29. *До елементів податку належить:*

- а) бренд держави;
- б) податковий період;
- в) рівень інфляції;
- г) валютний курс.

30. *Податки, що включаються в ціну товару і фактично сплачуються споживачем, - це:*

- а) прямі;
- б) непрямі;
- в) регресивні;
- г) цільові.

31. *Бюджетна система - це:*

- а) лише державний бюджет;
- б) сукупність державного та місцевих бюджетів і правил їх взаємодії;
- в) система банків;
- г) лише податкова система.

32. *Бюджетний устрій характеризує:*

- а) лише розмір доходів бюджету;
- б) організаційну побудову бюджетної системи та розмежування повноважень;
- в) тільки валютний курс;
- г) тільки державний борг.

33. *До ключових принципів організації бюджетної системи належить:*

- а) випадковість;
- б) субсидіарність;
- в) бартер;
- г) натуральне господарство.

34. *Унітарна держава відрізняється тим, що:*

- а) складається з незалежних штатів;
- б) має єдиний центр влади та єдине законодавство;
- в) не має місцевих бюджетів;
- г) не використовує податки.

35. *Федеративна держава зазвичай має:*

- а) один рівень бюджету;
- б) федеральний бюджет і бюджети суб'єктів федерації;
- в) лише місцеві бюджети без центру;
- г) тільки приватні фінанси.

36. *Державний бюджет - це:*

- а) план доходів і витрат підприємства;
- б) головний фінансовий план держави на бюджетний період;
- в) банківський баланс;
- г) лише перелік податків.

37. *Програмно-цільовий метод бюджетування передбачає:*

- а) планування тільки зарплат;
- б) планування через бюджетні програми, цілі та показники результативності;
- в) відсутність контролю;
- г) формування бюджету без пріоритетів.

38. *До складових бюджетної класифікації належить:*

- а) класифікація валютних курсів;
- б) класифікація доходів бюджету;
- в) класифікація приватних витрат;
- г) класифікація рекламних бюджетів.

39. *Податкові надходження - це:*

- а) доходи від штрафів;
- б) доходи від податків і зборів;
- в) гранти партнерів;
- г) тільки продаж майна.

40. *Неподаткові надходження включають:*

- а) лише ПДВ;
- б) адміністративні збори/платежі, дивіденди, штрафи тощо;
- в) лише мито;
- г) тільки ЄСВ.

41. *Бюджетний процес - це:*

- а) лише облік доходів бюджету;
- б) регламентована діяльність щодо складання, розгляду, виконання та звітування бюджету;
- в) лише сплата податків;
- г) тільки державний контроль.

42. *Скільки стадій бюджетного процесу визначено Бюджетним кодексом України?*

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) 6.

43. *Перша стадія бюджетного процесу включає:*

- а) виконання бюджету;
- б) складання та розгляд Бюджетної декларації (і прогнозу місцевого бюджету);
- в) аудит звіту;
- г) виплату зарплат бюджетникам.

44. *Бюджетна декларація - це:*

- а) звіт про виконання бюджету;
- б) документ середньострокового бюджетного планування;
- в) рішення про місцевий бюджет;
- г) платіжне доручення Казначейства.

45. КМУ подає проєкт закону про Державний бюджет України до ВРУ не пізніше:

- а) 1 червня;
- б) 1 липня;
- в) 15 вересня;
- г) 31 грудня.

46. Місцеві фінанси — це передусім система відносин щодо:

- а) емісії грошей;
- б) формування та використання ресурсів на рівні громад;
- в) міжнародних розрахунків;
- г) регулювання валютного курсу.

47. Який елемент є “ядром” місцевих фінансів?

- а) фондовий ринок;
- б) державні позики;
- в) місцеві бюджети;
- г) золотовалютні резерви.

48. Яка функція місцевих фінансів пов’язана з перевіркою цільового використання коштів?

- а) стабілізаційна;
- б) контрольна;
- в) стимулююча;
- г) страхова.

49. Згідно з чинним Бюджетним кодексом України, до бюджетів територіальних громад (загалом) зараховується така частка ПДФО:

- а) 25%;
- б) 40%;
- в) 60%;
- г) 75%.

50. Доходи місцевих бюджетів без урахування трансфертів у 2025 році (за прикладом звітності Мінфіну) найбільшою мірою формувалися за рахунок:

- а) ПДВ;
- б) ПДФО;
- в) мита;
- г) податку на прибуток державних підприємств.

51. Державне запозичення - це:

- а) виплата пенсій з бюджету;
- б) операції з отримання державою кредитів/позик на умовах повернення, платності та строковості;

- в) емісія готівки НБУ;
- г) встановлення податків.

52. *Державний борг за Бюджетним кодексом - це:*

- а) сума податкових надходжень за рік;
- б) загальна сума боргових зобов'язань держави щодо повернення отриманих та непогашених кредитів (позик);
- в) сума видатків місцевих бюджетів;
- г) обсяг приватних інвестицій.

53. *Гарантований державою борг - це:*

- а) борг домогосподарств перед банками;
- б) борг суб'єктів господарювання, виконання якого забезпечено держгарантіями;
- в) лише борг органів місцевого самоврядування;
- г) внутрішній борг НБУ.

54. *Внутрішній державний кредит найтипівіше реалізується через:*

- а) акції приватних компаній;
- б) ОВДП;
- в) ф'ючерси на зерно;
- г) криптовалютні токени.

55. *Військові ОВДП - це:*

- а) форма благодійного внеску без повернення;
- б) інвестиційний інструмент підтримки держбюджету, доступний громадянам і бізнесу;
- в) лише валютні депозити НБУ;
- г) місцевий податок.

56. *Соціальний захист - це насамперед:*

- а) система приватного страхування;
- б) система заходів держави для захисту населення від соціальних ризиків;
- в) лише благодійність;
- г) тільки виплата пенсій.

57. *Яка підсистема соціального захисту базується на страховому стажі/внесках?*

- а) соціальна допомога;
- б) соціальне страхування;
- в) благодійні гранти;
- г) комерційне кредитування.

58. Який із наведених прикладів належить до соціальної допомоги (не страхування)?

- а) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності;
- б) допомога по безробіттю;
- в) житлова субсидія;
- г) страхова виплата при нещасному випадку.

59. Державні цільові фонди створюються переважно для:

- а) фінансування будь-яких витрат без обмежень;
- б) фінансування конкретних суспільно важливих цілей;
- в) емісії грошей;
- г) валютного регулювання.

60. До джерел формування ресурсів державних цільових фондів належать:

- а) лише приватні пожертви;
- б) страхові внески та/або бюджетні трансферти;
- в) тільки прибуток приватних компаній;
- г) лише митні платежі.

61. Фінансовий контроль насамперед спрямований на перевірку:

- а) лише рентабельності підприємства;
- б) законності, доцільності та ефективності формування і використання фінансових ресурсів;
- в) тільки дотримання технологічних стандартів;
- г) лише маркетингових показників.

62. До контролю за часом проведення належить класифікація:

- а) державний / недержавний;
- б) попередній / поточний / наступний;
- в) зовнішній / внутрішній;
- г) документальний / фактичний.

63. Який із наведених заходів НЕ входить до переліку форм, через які ДАСУ забезпечує державний фінансовий контроль у контексті закупівель?

- а) державний фінансовий аудит;
- б) інспектування;
- в) моніторинг закупівлі;
- г) медіація між замовником і постачальником.

64. Моніторинг закупівель в Україні проводиться:

- а) лише офлайн у приміщенні замовника;
- б) в режимі онлайн відповідно до ст. 8 Закону «Про публічні закупівлі»;
- в) тільки після завершення бюджетного року;
- г) виключно за рішенням суду.

65. *Ревізія (інспектування) найчастіше характеризується:*
- а) наданням думки щодо фінансової звітності без фіксації порушень;
  - б) комплексною перевіркою з фіксацією порушень і встановленням відповідальних;
  - в) оцінкою дизайну логотипу установи;
  - г) аналізом лише кадрових документів.
66. *Фінансовий моніторинг в Україні функціонує як:*
- а) однорівнева система (лише державний контроль);
  - б) дворівнева система (первинний + державний);
  - в) система, що діє лише для банків;
  - г) система, що діє лише для бюджетних установ.
67. *Державний фінансовий моніторинг спеціально уповноваженого органу - це переважно:*
- а) видача кредитів населенню;
  - б) збір, обробка та аналіз інформації про фінансові операції та її перевірка;
  - в) встановлення податкових ставок;
  - г) управління державним бюджетом.
68. *Порогова фінансова операція (загальний поріг) починається з суми:*
- а) 50 000 грн.;
  - б) 100 000 грн.;
  - в) 400 000 грн.;
  - г) 1 000 000 грн.
69. *Для суб'єктів, що проводять лотереї та/або азартні ігри (визначені законом), порогова сума становить:*
- а) 10 000 грн.;
  - б) 30 000 грн.;
  - в) 55 000 грн.;
  - г) 400 000 грн.
70. *Яка з ознак прямо віднесена законом до порогових (за наявності порогової суми)?*
- а) будь-яка покупка в інтернет-магазині;
  - б) операції політично значущих осіб (PER);
  - в) сплата комунальних послуг;
  - г) нарахування зарплати в бюджетній установі.
71. *Фінанси домогосподарств - це передусім:*
- а) діяльність держави з формування бюджету;

- б) грошові відносини щодо доходів, витрат, заощаджень і боргів сім'ї;
- в) діяльність банків з кредитування підприємств;
- г) міжнародні валютні відносини.

72. *Наявний (диспозиційний) дохід домогосподарства - це:*

- а) дохід до сплати податків і внесків;
- б) дохід після податків/обов'язкових платежів, який можна спрямувати на споживання і заощадження;
- в) лише заробітна плата одного члена сім'ї;
- г) лише соціальна допомога.

73. *Яке джерело доходу належить до «доходів від власності»?*

- а) премія за результатами роботи;
- б) пенсія;
- в) відсотки за депозитом / купонний дохід за облігаціями;
- г) стипендія.

74. *До обов'язкових (пріоритетних) витрат найчастіше відносять:*

- а) випадкові покупки «за настроєм»;
- б) харчування, базові комунальні платежі, обов'язкові регулярні оплати;
- в) розваги та дозвілля;
- г) витрати на хобі.

75. *Головна відмінність інвестицій від заощаджень полягає в тому, що інвестиції:*

- а) завжди ліквідніші за депозит;
- б) завжди безризикові;
- в) орієнтовані на майбутній дохід/зростання вартості та зазвичай пов'язані з ризиком;
- г) не потребують планування.

76. *Фінанси підприємства в першу чергу відображають:*

- а) натуральні потоки сировини;
- б) грошові відносини щодо формування і використання ресурсів;
- в) технологічні процеси виробництва;
- г) соціальні комунікації в колективі.

77. *Власний капітал - це:*

- а) сума оборотних активів;
- б) різниця між активами і зобов'язаннями;
- в) тільки статутний капітал;
- г) сума довгострокових кредитів.

78. *До внутрішніх джерел фінансових ресурсів належить:*

- а) банківський кредит;

- б) емісія облігацій;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) лізинг.

79. *Прибуток у НП(С)БО 1 - це:*

- а) виручка від реалізації;
- б) сума, на яку витрати перевищують доходи;
- в) сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
- г) сума коштів на рахунках у банку.

80. *Оборотні активи - це активи, що:*

- а) використовуються тільки більше 5 років;
- б) призначені для реалізації/використання протягом операційного циклу або 12 місяців;
- в) не можуть бути конвертовані в гроші;
- г) належать виключно державним підприємствам.

81. *Фінансовий ринок у ринковій економіці насамперед забезпечує:*

- а) лише облік доходів бюджету;
- б) мобілізацію заощаджень і перерозподіл капіталу;
- в) тільки виплату заробітної плати;
- г) виключно валютний контроль.

82. *Різниця між грошовим ринком і ринком капіталу найчастіше визначається:*

- а) видом податку на операцію;
- б) строком залучення коштів (короткий/довгий);
- в) формою власності емітента;
- г) кількістю учасників на біржі.

83. *Первинний ринок цінних паперів - це:*

- а) торгівля між інвесторами на біржі;
- б) перше розміщення цінних паперів емітентом;
- в) обмін валют на міжбанку;
- г) надання банком кредиту під заставу.

84. *Який інструмент належить до емісійних цінних паперів згідно профільного закону?*

- а) товарний чек;
- б) акція;
- в) податкова накладна;
- г) квитанція на склад.

85. *Хто здійснює державне регулювання та нагляд на ринках капіталу та організованих товарних ринках (у межах повноважень)?*

- а) лише Міністерство освіти;
- б) НКЦПФР та інші держоргани в межах повноважень;
- в) тільки органи місцевого самоврядування;
- г) виключно комерційні банки.

86. *Страховання як економічна категорія - це насамперед:*

- а) спосіб збільшення податків;
- б) механізм колективного покриття ризиків через премії та виплати;
- в) різновид банківського кредиту;
- г) метод державного ціноутворення.

87. *Яка функція страхування є базовою для ризикових видів (non-life)?*

- а) накопичувальна;
- б) ризикова (захисна);
- в) емісійна;
- г) митна.

88. *Франшиза - це:*

- а) максимальна страхова сума;
- б) частина збитку, що не відшкодовується страховиком;
- в) податок на страхову премію;
- г) комісія депозитарію.

89. *Перестраховання означає:*

- а) страхування лише державних підприємств;
- б) передачу частини ризику іншому страховикові/перестраховику;
- в) заборону виплат за великими збитками;
- г) перехід з добровільного страхування на обов'язкове.

90. *Класифікація "life / non-life" у страхуванні відображає:*

- а) територію дії договору;
- б) характер продукту (життя/ризикові види);
- в) рівень податкової ставки;
- г) форму власності страховика.

91. *Платіжний баланс - це:*

- а) план доходів і видатків державного бюджету;
- б) систематичний запис усіх операцій між резидентами та нерезидентами за період;
- в) звіт про прибутки підприємства;
- г) перелік валютних курсів.

92. *До фінансового рахунку платіжного балансу найтипніше належать:*

- а) експорт товарів;

- б) туристичні послуги;
- в) прями та портфельні інвестиції;
- г) податок на прибуток.

93. Яка характеристика SDR є правильною?

- а) SDR - національна валюта США;
- б) SDR - криптовалюта;
- в) SDR - міжнародний резервний актив МВФ, не є валютою;
- г) SDR - вид акцій.

94. BIS - це інституція, яка:

- а) видає паспорти для виїзду за кордон;
- б) підтримує співпрацю центральних банків і є «банком для центральних банків»;
- в) адмініструє митні платежі;
- г) реєструє торговельні марки.

95. За даними BIS (Triennial Survey 2025), найбільш торгованим інструментом на FX-ринку були:

- а) акції;
- б) FX swaps;
- в) страхові поліси;
- г) банківські картки.

96. Історичний характер фінансів означає, що:

- а) фінанси не залежать від держави;
- б) фінанси незмінні в усі епохи;
- в) фінанси змінюються разом із державою та економікою;
- г) фінанси існують лише у XXI столітті.

97. Головною передумовою виникнення фінансів є:

- а) мода на облік;
- б) поява держави та її функцій;
- в) тільки розвиток науки;
- г) лише міжнародна торгівля.

98. Яка умова є ключовою для існування фінансів у грошовій формі?

- а) відсутність грошей;
- б) домінування натурального господарства без грошей;
- в) наявність грошей і товарно-грошових відносин;
- г) заборона податків.

99. Для стародавнього етапу найбільш характерні:

- а) електронні платежі;
- б) натуральні повинності та данина;

- в) високорозвинений фондовий ринок;
- г) криптобіржі.

100. Для середньовічного етапу типовою була риса:

- а) повна централізація бюджету у сучасному вигляді;
- б) значна роль натуральних платежів і локальних фінансів;
- в) відсутність будь-яких податків;
- г) домінування податку на додану вартість.

3.2. Страхування

Тема 1. Поняття, економічна суть, принципи та функції страхування.

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування. Функції страхування. Сфери застосування страхування. Специфічні терміни і поняття, використовувані в страхуванні, необхідність їх вивчення для дослідження конкретних страхових відносин. Принципи страхування.

Тема 2. Історія виникнення та розвитку страхової діяльності.

Історія розвитку страхування у світі. Історія виникнення страхування в Україні. Особливості розвитку страхової справи від 90-х років до сьогодення. Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, резервованих на покриття можливих втрат від непередбачених обставин, та в ефективному формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій. Виникнення та етапи розвитку страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка.

Поняття ризику. Рівень ризику. Частота ризику й розмір шкоди. Критерії визначення страхового ризику. Основні характеристики страхових ризиків. Загальні підходи та принципи класифікації страхових ризиків. Загальна класифікація ризиків. Види ризиків за суб'єктами на які впливають ризики. Види ризиків за джерелами небезпеки та їх походженням. Види ризиків за кількісними параметрами. Види ризиків за обсягом відповідальності страховика. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, особовому страхуванні. Характеристика ризиків у страховій діяльності: ризик андеррайтингу, ризик неефективного перестрахування, ризик управління страховим портфелем, ризик формування та інвестування страхових резервів. Оцінювання ризику й визначення доцільності його страхування. Управління ризиком та його основні етапи. Контроль за ризиком і його фінансування.

Тема 4. Класифікація форм, класів та принципів страхування.

Поняття класифікації страхування, її наукове й практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове, страхування відповідальності, особове страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки: страхування ризиків від вогню, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та інших ризиків. Класифікація за формами проведення: обов'язкове й добровільне страхування. Принципи та порівняльна характеристика обов'язкового і добровільного страхування.

Тема 5. Особливості діяльності страхового ринку.

Поняття страхового ринку. Структура, об'єкти й суб'єкти страхового ринку. Характеристика страхового ринку в інституціональному та територіальному аспектах. Місцевий, національний і світовий страхові ринки. Система страхового ринку. Внутрішня система ринку. Основні елементи внутрішньої системи страхового ринку. Зовнішнє оточення страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку. Типи й види страхових організацій, створюваних в Україні. Організаційні форми функціонування страховика. Види страхових організацій за територіальною ознакою, характером виконуваних операцій, величиною статутного капіталу. Товариства взаємного страхування. Роль посередників – страхових агентів і брокерів. Об'єднання й асоціації страховиків, їх функції, завдання та місце на страховому ринку. Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Етапи розвитку страхового ринку, його особливості та характеристика.

Тема 6. Визначення страхових тарифів, страхова статистика.

Суть тарифної політики страховика. Страхові тарифи. Показники страхової статистики. Класифікації та групування в статистиці страхування. Функція нагромадження, перерозподілу, відшкодування, попереджувальна функція. Система показників статистики страхування. Абсолютні та відносні статистичні показники. Методи розрахунку страхових ставок у страхуванні.

Тема 7. Фінансові результати діяльності страхової компанії.

Особливості й принципи фінансово-економічної діяльності страховика. Склад та економічний зміст доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів та іншої фінансової діяльності. Склад та економічний зміст витрат страховика. Собівартість страхової послуги. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії. Фінансові результати страхових операцій. Визначення прибутку страховика. Прибуток від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страховиків. Особливості оподаткування прибутку (доходів) страховика.

Тема 8. Страхування рівня життя громадян. Майнове страхування. Страхування відповідальності.

Суть і призначення особистого страхування, його значення й роль у забезпеченні соціального захисту громадян. Стан і розвиток особистого страхування. Класифікація особистого страхування. Основні види й форми особистого страхування. Страхування життя та його основні види. Основні принципи й умови страхування життя. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків.

Майнове страхування, його необхідність і значення. Становлення, стан та розвиток майнового страхування. Страхування майна юридичних осіб. Види договорів майнового страхування. Перспективи розвитку майнового страхування юридичних і фізичних осіб.

Відповідальність як об'єкт страхових відносин. Необхідність, економічна суть та особливості страхування відповідальності. Підгалузі й види страхування відповідальності. Перспективи розвитку галузі страхування відповідальності.

Тема 9. Перестраховування та співстраховування.

Необхідність і сутність перестраховування, стан і перспективи його розвитку. Перестраховування як метод зміцнення фінансової стійкості страхових організацій. Суб'єкти перестраховування. Сторони, які беруть участь у перестраховуванні, їх взаємовідносини. Зміст договору перестраховування. Вимоги до перестраховування ризиків у нерезидентів. Методи перестраховування. Факультативне перестраховування. Співстраховування й механізм його застосування. Перспективи й напрямки розвитку перестраховування та співстраховування в Україні.

Тема 10. Страхування в різних країнах світу.

Досвід функціонування страхових ринків зарубіжних країн. Страховий ринок Франції. Страхова діяльність в країнах Заходу. Особливості страхування в Великобританії. Страхування в Німеччині.

Рекомендована література

1. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. №1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України №222 VIII в редакції від 05.01.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953 IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
4. Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов): Постанова НБУ №27 від 30.03.2021 р. URL:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_30032021_27

5. Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України : Постанова правління Національного банку України від 25.11.2021 р. № 123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0123500-21#Text>

6. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [online] Доступно: <https://ips.ligazakon.net/document/ЖН6УF00А>

7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні» : Національний банк України. Київ. 2020 : URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>

8. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

9. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.

10. Клапків, Л. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній : теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління [Електронний ресурс] : монографія / Л. Клапків, Ю. Клапків, В. Свірський. - Івано-Франківськ : Кушнір Г. М., 2020. - 172 с.

11. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.

12. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152 с.

13. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020: статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/ukr//2021/zb_tabl_nar_2020.pdf.

14. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

15. Копич І.М., Сороківський В.М., Черкасова С.В., Сороківська М.В. Актуарні розрахунки : підручник Львів, «Новий Світ – 2000», 2020. 214 с.

16. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. К. ЦУЛ. 2021.420 с.

17. Еш С.М. Ринок фінансових послуг. Центр учбової літератури. 2019. 400 с. Корват О. В., Мамедов Н. К. Управління доходами страхової компанії. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7411>.

18. Морозова (Селіверстова) Л.С., Трухан Д. Сучасні тенденції розвитку пенсійного страхування в Україні. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2020. № 49. С. 310-314 URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/49-2020>.

19. Морозова Л.С Підходи до визначення платоспроможності страхових компаній. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал.

2021. № 49. С. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/51-2020>.

20. Селіверстова Л.С., Трухан Д.А. Підходи до розвитку кіберстрахування як сегменту глобального страхового ринку. Економіка і держава. 2020. № 1. С. 23-26.

21. Seliverstova L., Kurmaiev P., Bondarenko O., Husarevych N. Cyber insurance: the current situation and prospects of development. Amazonia Investiga, 2020. 9 (28), 65-73. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1282>.

22. Seliverstova L., Kurmaiev P., Bondarenko O., Husarevych N., Cyber insurance: the current situation and prospects of development. Amazonia Investiga, 2020. Vol 9 (28), 65-73. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1282>.

23. Chornovol A. Public finance management system in modern conditions / Alla Chornovol, Julia Tabenska, Tetiana Tomniuk, Liudmyla Prostebi // Investment Management and Financial Innovations. 17 (4). 2020. pp. 402-410.

24. Chornovol A. Economic and legal aspects of EU insurance market development / Olena Murashko, Ruslana Havrylyuk, Vitalii Operuk, Iryna Zhuvahina, Alla Chornovol, Mykola Andriyenko // Journal of Management Information and Decision Sciences. 24(6). 2021. pp. 1-9.

25. Chornovol A. Innovative financial management strategy in the context of amalgamation of territorial communities of Ukraine / Alla Chornovol, Yuliya Voytsekhovska, Volodymyr Sarychev, Tetiana Chysnevych, Maryna Goncharenko // Journal of Eastern European and Central Asian Research. 9(6). 2022. pp. 914-926.

Інформаційні ресурси:

1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Тестові завдання з дисципліни «Страхування»

1. Систему економічних відносин вторинного страхування, за якої страховик передає частину своєї відповідальності іншому страховикові, називають:

- а) співстрахуванням;
- б) перестрахуванням;
- в) контрибуцією;
- г) суброгацією.

2. Страхове поле – це:

- а) фактична кількість укладених договорів або застрахованих об'єктів;

б) зобов'язання страховика здійснити страхову страхувальникові з огляду на наслідки страхового випадку;

в) максимальна кількість об'єктів страхування (майнових об'єктів або громадян), які потенційно можуть бути застрахованими;

г) нагромадження й витрачання грошових та інших ресурсів для здійснення заходів із попередження, подолання або зменшення негативного впливу ризиків і відшкодування пов'язаних із ними витрат.

3. Співстрахування та перестрахування забезпечують:

а) збалансування страхового портфеля;

б) фінансову стабільність страхових операцій;

в) рентабельність страхових операцій;

г) усі відповіді правильні.

4. У якій формі виникли перші страхові компанії:

а) товариств взаємного страхування;

б) приватних страхових товариств;

в) акціонерних страхових товариств;

г) державних страхових компаній.

5. Економічна сутність страхування полягає у:

а) формуванні страховиком коштом внесків страхувальників страхового фонду, призначеного для здійснення страхових виплат у разі настання страхових випадків;

б) випадковому характері настання страхових подій і нерівномірності можливого збитку;

в) солідарній розкладці можливого збитку між зацікавленими особами;

г) фінансуванні витрат на боротьбу і страховими подіями та здійснення запобіжних заходів, спрямованих на зменшення ризику.

6. Першим виник такий різновид страхування:

а) страхування від вогню;

б) страхування морських суден;

в) страхування ритуальних витрат;

г) страхування вантажів.

7. Функції страхування:

а) ризикова, заощаджувальна, контролювальна, превентивна;

б) ризикова, заощаджувальна, створення та використання страхових резервів;

в) ризикова, заощаджувальна, превентивна; контролювальна, інвестиційна,

г) ризикова, заощаджувальна, створення й використання страхових резервів, превентивна, інвестиційна.

8. *Принципом страхування є:*

- а) суброгація;
- б) перестраховання та співстрахування;
- в) наявність страхового інтересу;
- г) усі відповіді правильні.

9. *Страхувальниками можуть бути:*

- а) юридичні та фізичні особи, які уклали договори страхування;
- б) юридичні особи й дієздатні громадяни, які уклали договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України;
- в) фізичні та юридичні особи, треті особи й набувачі;
- г) дієздатні фізичні особи.

10. *Страховою сумою є визначена договором або законодавством грошова сума, відповідно з якої встановлюють:*

- а) розміри страхового внеску;
- б) розміри страхової виплати;
- в) розміри франшизи;
- г) усі відповіді правильні.

11. *Функція накопичення страхової суми характерна для таких видів страхування:*

- а) довгострокового страхування життя;
- б) страхування дітей від нещасних випадків;
- в) страхування кредитних ризиків;
- г) страхування майна.

12. *Під час укладання договору страхування або внесення змін до договору страхування розмір страхової суми визначає:*

- а) страховик;
- б) страхувальник;
- в) страховик і страхувальник;
- г) орган державного страхового нагляду.

13. *Страхова сума – це:*

- а) грошова сума, в межах якої страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату в разі настання страхового випадку;
- б) грошова сума, виплачувана страховиком відповідно до умов договору страхування в разі настання страхового випадку;
- в) сума, не виплачувана страховиком згідно з укладеним договором страхування;
- г) страхова виплата страховика в межах страхової суми за договорами майнового страхування й страхування відповідальності в разі настання страхового випадку.

14. Страхова сума може бути встановленою:

- а) за окремим страховим випадком;
- б) за групою страхових випадків;
- в) за договором страхування в цілому;
- г) усі відповіді правильні.

15. Страхове відшкодування – це:

- а) грошова сума, в межах якої страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату в разі настання страхового випадку;
- б) грошова сума, виплачувана страховиком відповідно до умов договору страхування в разі настання страхового випадку;
- в) сума, не виплачувана страховиком згідно з укладеним договором страхування;
- г) страхова виплата, виплачувана страховиком у межах страхової суми за договорами майнового страхування й страхування відповідальності в разі настання страхового випадку.

16. Страховий ризик – це:

- а) ймовірна подія або сукупність подій, на випадок яких здійснюють страхування;
- б) ризик, що базується на праві власності або володіння тим чи іншим майном;
- в) потенційна можливість настання стихійного лиха, нещасних та інших непередбачуваних випадків, що призводять до збитків;
- г) нагромадження й витрачання грошових та інших ресурсів для здійснення заходів із попередження, подолання або зменшення негативного впливу ризиків і відшкодування пов'язаних із ними витрат.

17. Характеристиками ризику є:

- а) ймовірність;
- б) спустошливість;
- в) розповсюдженість і джерела виникнення;
- г) усі відповіді правильні.

18. Страхування класифікують за такими ознаками:

- а) економічними;
- б) юридичними;
- в) історичними;
- г) всі відповіді правильні.

19. Галуззю страхування є:

- а) особисте страхування;
- б) обов'язкове страхування;
- в) добровільне страхування;
- г) державне страхування.

20. За формою проведення страхування поділяють на:

- а) індивідуальне й колективне;
- б) майнове, особове та страхування відповідальності;
- в) обов'язкове й добровільне;
- г) короткострокове та довгострокове.

21. Розмір страхового відшкодування залежить від:

- а) системи страхування;
- б) принципів страхування;
- в) функцій страхування;
- г) форми страхування.

22. Особове страхування поділяють на:

- а) дві підгалузі;
- б) три підгалузі;
- в) чотири підгалузі;
- г) поділу немає.

23. Види страхування, що належать до страхування відповідальності, мають:

- а) комплексний характер;
- б) індивідуальний характер;
- в) змішаний характер;
- г) усі відповіді правильні.

24. Право на здійснення обов'язкових видів страхування може одержати:

- а) будь-який страховик, якщо він має відповідну ліцензію;
- б) страховик зі страхування життя, якщо він має відповідну ліцензію;
- в) страховик, який займається ризиковими видами страхування й має відповідну ліцензію;
- г) будь-які страховики, якщо вони внесені до Державного реєстру.

25. Майнові інтереси, пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди фізичній особі або її майну, а також шкоди, завданої юридичній особі, є об'єктом:

- а) особового страхування;
- б) майнового страхування;
- в) страхування відповідальності;
- г) перестрахування.

26. Добровільними видами страхування є:

- а) медичне страхування (безперервне страхування здоров'я);
- б) страхування повітряного транспорту;

- в) страхування кредитів;
- г) усі відповіді правильні.

27. *Класифікація страхування, що передбачає виокремлення етапів розвитку страхування – це:*

- а) класифікація за історичними ознаками;
- б) класифікація за економічними ознаками;
- в) натуральна класифікація;
- г) штучна класифікація.

28. *До підгалузей особистого страхування не належить:*

- а) страхування життя;
- б) страхування від нещасних випадків;
- в) страхування відповідальності;
- г) медичне страхування.

29. *Страхування, пов'язане з володінням, користуванням і розпорядженням майном, – це:*

- а) особисте страхування;
- б) майнове страхування;
- в) страхування відповідальності;
- г) медичне страхування.

30. *Яка підгалузь особового страхування передбачає відповідальність у разі смерті застрахованого, постійного втрачання застрахованим здоров'я та тимчасової непрацездатності:*

- а) медичне страхування;
- б) страхування життя;
- в) страхування від нещасних випадків;
- г) страхування на випадок хвороби.

31. *Страхування життя об'єднує:*

- а) короткострокові види особового страхування;
- б) середньострокові види особового страхування;
- в) довгострокові види особового страхування;
- г) усі відповіді правильні.

32. *За обов'язкового страхування в законодавчих актах передбачено:*

- а) перелік об'єктів, що підлягають страхуванню;
- б) перелік страхових подій і максимальні страхові тарифи;
- в) страхові суми й рівень страхового забезпечення;
- г) усі відповіді правильні.

33. *Методика розрахунку страхового тарифу й страхових платежів методом аналогій передбачає:*

- а) вибір економічних показників для оцінювання співставлення об'єктів, які розглядаються;
- б) розрахунок відносних показників для оцінювання середніх значень і вибір бази для розрахунку тарифу;
- в) розрахунок страхового тарифу й страхових платежів;
- г) усі відповіді правильні.

34. Тарифна ставка є:

- а) адекватним грошовим вираженням зобов'язань страховика за укладеними договорами страхування;
- б) вираженням ціни страхової послуги;
- в) достатньою для покриття всіх витрат страховика та забезпечення певного рівня прибутковості;
- г) усі відповіді правильні.

35. До ризиків, пов'язаних з обслуговуванням страхових договорів, не належить ризик:

- а) андерайтингу;
- б) неефективного перестраховування;
- в) репутації;
- г) управління страховим портфелем.

36. Функції андерайтингу не передбачають:

- а) оцінювання ризиків;
- б) ідентифікацію ризиків;
- в) визначення умов страхування;
- г) формування прибуткового страхового портфеля.

37. Процес андерайтингу не передбачає етапу:

- а) оцінювання ризиків;
- б) визначення строків, умов і розмірів страхового покриття;
- в) розрахунку розміру страхової премії;
- г) фінансування ризиків.

38. Нетто-ставка менша за брутто-ставку на розмір:

- а) навантаження;
- б) ризикової надбавки;
- в) прибутку;
- г) видатків на ведення справи.

39. Ризикова надбавка входить до складу:

- а) навантаження;
- б) страхового фонду;
- в) нетто-ставки;
- г) основної частини тарифу.

40. *Наслідок страхового ризику як об'єктивно-економічної категорії:*

- а) збиток;
- б) втрата прибутку;
- в) збиток, прибуток, втрата очікуваної економічної корисності;
- г) прямі втрати, втрата очікуваної економічної корисності.

41. *Які заходи є етапами ризик-менеджменту в страхуванні:*

- а) самофінансування;
- б) уникнення;
- в) страхування;
- г) контроль.

42. *Аналіз страхового ризику полягає в:*

- а) зменшенні;
- б) ідентифікації;
- в) уникненні;
- г) пізнанні.

43. *«Ллойд» – це ринок страхових послуг:*

- а) світовий;
- б) регіональний;
- в) місцевий;
- г) національний.

44. *За галузевою ознакою виділяють страховий ринок:*

- а) внутрішній;
- б) зовнішній;
- в) світовий;
- г) майнового страхування.

45. *Який документ дає право на проведення брокерської діяльності:*

- а) сертифікат;
- б) страховий поліс;
- в) картка медичного огляду;
- г) доручення.

46. *Основна функція страхового агента:*

- а) продаж страхових продуктів;
- б) оформлення страхової документації;
- в) інкасація страхової премії;
- г) здійснення страхової виплати.

47. *Правила страхування розробляє:*

- а) страховий агент;

- б) страховий брокер;
- в) страховик;
- г) страхувальник.

48. *Хто може припинити дію договору страхування:*

- а) страхувальник;
- б) судові органи;
- в) страховик;
- г) Ліга страхових організацій України.

49. *Чи є різниця між поняттями страховий договір, поліс, свідоцтво:*

- а) так;
- б) незначна;
- в) залежно від страхової компанії;
- г) ні.

50. *Які з наведених видів робіт можуть виконувати страхові агенти:*

- а) розрахунок страхових тарифів;
- б) пошук страховиків;
- в) пошук страхувальників та укладення договорів страхування;
- г) розроблення правил страхування.

51. *До юридичних страхових агентів належать:*

- а) банки, агентства нерухомості, туристичні фірми;
- б) громадяни-власники;
- в) страхові компанії;
- г) виробничі підприємства.

52. *Страховий ринок – це:*

- а) сфера обігу цінних паперів;
- б) вид цивільно-правових відносин щодо захисту фізичних та юридичних осіб від несприятливих подій в їх житті й діяльності;
- в) частина фондового ринку, на якому формуються попит і пропозиція на страхові послуги;
- г) сфера економічних відносин, у процесі яких формуються попит та пропозиція на страхові послуги й здійснюється акт їх купівлі-продажу.

53. *Державне регулювання страхової діяльності в Україні здійснюють у таких формах:*

- а) розроблення правил страхування державними органами, залучення банків до страхування;
- б) ліцензування страхової діяльності й реєстрування страховиків;
- в) роздержавлення та приватизація майна публічних страховиків;
- г) усі відповіді вірні.

54. Чим відрізняється страховий брокер від агентів:

- а) немає жодних відмінностей;
- б) кількістю працівників;
- в) розміром отриманої комісійної винагороди;
- г) брокер представляє інтереси страхувальника, а страховий агент діє в інтересах страхової компанії.

55. Маркетингова політика страховика спрямована на:

- а) збільшення обсягу страхової премії;
- б) розроблення конкурентоспроможних страхових продуктів;
- в) зменшення судових позовів;
- г) підвищення іміджу компанії.

56. Відокремлений підрозділ, що не є юридичною особою, але здійснює страхову діяльність за видами, на які отримав ліцензії:

- а) філія страховика;
- б) ліга страховиків;
- в) представництво страховика;
- г) відділення страховика.

57. До основних завдань представництва страхової компанії належить:

- а) реклама й представницькі функції;
- б) перестраховання;
- в) контроль за діяльністю страхових компаній;
- г) страхова діяльність.

58. Страховий поліс – це:

- а) документ, виданий страховиком страхувальникові, що засвідчує факт укладання договору страхування;
- б) договір страхування майна;
- в) документ, що регламентує взаємовідносини сторін у страхуванні життя;
- г) документ, що визначає розмір збитків страхувальника.

59. Принцип, згідно з яким нетто-ставки повинні максимально відповідати ймовірності збитку, щоб забезпечити повернення коштів страхового фонду за тарифний період тій сукупності страхувальників, для якої розраховані страхові тарифи, – це:

- а) принцип доступності страхових тарифів;
- б) принцип еквівалентності страхових відносин;
- в) принцип стабільності розміру страхових тарифів;
- г) принцип самоокупності та рентабельності страхових операцій.

60. Принцип, згідно з яким страхові тарифи потрібно розраховувати так, щоб надходження страхових платежів безумовно покривали витрати страховика й навіть забезпечували певний прибуток, – це:

- а) принцип самоокупності та рентабельності страхових операцій;
- б) принцип розширення обсягу страхової відповідальності;
- в) принцип еквівалентності страхових відносин;
- г) принцип стабільності розміру страхових тарифів.

61. Основними компонентами страхового тарифу є:

- а) нетто-премія й навантаження;
- б) нетто-премія та брутто-премія;
- в) брутто-премія на навантаження;
- г) немає правильної відповіді.

62. Призначення нетто-премії – це:

- а) формування прибутку страхування;
- б) фінансування виплат за договором страхування;
- в) фінансування виплат із ведення страхової справи;
- г) немає правильної відповіді.

63. Страхові тарифи з обов'язкових видів страхування:

- а) страховики розраховують самостійно;
- б) пропонують страхувальники;
- в) установлені законодавчими актами;
- г) немає правильної відповіді.

64. Які з наведених положень не належать до особливостей побудови тарифів у сфері страхування життя:

- а) розрахунок проводять із використанням демографічна статистики й теорії ймовірності;
- б) усі розрахунки проводять лише на основі емпіричних даних державного комітету статистики;
- в) застосовують способи довгострокових фінансових розрахунків;
- г) тарифна нетто-ставка складається з декількох частин.

65. Коефіцієнт кумуляції ризику визначають як:

- а) середню кількість об'єктів, що постраждали від страхової події;
- б) відношення суми виплаченого страхового відшкодування, виражене у відсотках, до суми зібраних страхових премій;
- в) відношення суми виплаченого страхового відшкодування, виражене у відсотках, до загальної страхової суми;
- г) відношення загальної суми всіх об'єктів страхування до кількості всіх об'єктів страхування.

66. Завдання актуарія:

- а) розроблення наукових методів обчислення страхових тарифів;
- б) відповідальність за те, щоб страхові резерви були достатніми для виконання зобов'язань страховика за договорами страхування;
- в) укладання договорів страхування;
- г) правильні відповіді а) та б).

67. Від яких із зазначених подій не залежить розмір страхового тарифу:

- а) страхових подій, на випадок яких відбувається страхування;
- б) ступеня ризику згідно з фізичними властивостями об'єкта страхування;
- в) строку дії договору;
- г) немає правильної відповіді.

68. У якому році в Україні ухвалено перший базовий законодавчий акт, що забезпечив системне правове регулювання страхової діяльності:

- а) 1991;
- б) 1993;
- в) 1992;
- г) 1994.

69. Дорадчий орган, який діє на громадських засадах, беручи участь в обговоренні проектів документів, розроблених і/або розглянутих Уповноваженим органом, – це:

- а) Моторне страхове бюро;
- б) Ліга страховиків;
- в) Консультаційно-експертна рада;
- г) Вища атестаційна комісія.

70. За якого страхування держава відповідає за зобов'язаннями страховика:

- а) за страхування майна;
- б) за особистого страхування;
- в) за обов'язкового страхування;
- г) за страхування відповідальності.

71. Які із зазначених функцій покладено на орган нагляду за страховою діяльністю:

- а) реєстрацію страхових договорів, за якими частину ризиків передають на перестраховання нерезидентам;
- б) контроль за платоспроможністю страховиків;
- в) визначення мінімального розміру статутного фонду для страховиків;
- г) опрацювання страхових тарифів.

72. Компетенція органу нагляду за страховою діяльністю щодо правил страхування:

- а) реєстрація;
- б) затвердження;
- в) перевірка й зауваження по суті, аж до відхилення;
- г) доповнення або скорочення.

73. У якому році ухвалили Закон України «Про страхування»:

- а) 1997;
- б) 1995;
- в) 1996;
- г) 1994.

74. Страхування відповідальності власників транспортних засобів передбачає створення:

- а) Моторного страхового бюро;
- б) страхового пулу;
- в) страхового представництва;
- г) страхової філії.

75. За вимогами національного законодавства страхова компанія повинна розраховувати:

- а) норматив запасу платоспроможності;
- б) норматив резервування;
- в) регулятивний капітал;
- г) усі відповіді правильні.

76. До функцій Уповноваженого органу страхового нагляду не належить:

- а) ведення державного реєстру страхових брокерів;
- б) організація конференцій зі страхування;
- в) видача ліцензій зі страхування;
- г) розроблення правил страхування з окремих видів страхування.

77. До форм державного нагляду за діяльністю страховиків належать:

- а) стратегічна;
- б) тактична;
- в) статистична;
- г) обов'язкова.

78. За якої умови призначають примусову санацію страховика:

- а) недосягнення визначеного законом розміру статутного фонду;
- б) невиконання зобов'язань перед страхувальниками протягом 6 місяців;
- в) настання інших випадків, передбачених законодавством;
- г) усі відповіді правильні.

79. Реорганізація страховика передбачає:

- а) злиття страховиків;
- б) приєднання;
- в) поділ;
- г) усі відповіді правильні.

80. Система державного регулювання страхової діяльності за типом може бути:

- а) ліберальною;
- б) авторитарною;
- в) змішаною;
- г) усі відповіді правильні.

81. Система страхового права містить у собі:

- а) фінансове право;
- б) цивільне право;
- в) міжнародне право;
- г) усі відповіді правильні.

82. Передавальний баланс – це:

- а) баланс страховика, наданий до органу нагляду для перевірки;
- б) баланс страховика, переданий органам статистичного спостереження України;
- в) баланс страховика, що приєднується;
- г) баланс страховика, що ліквідується.

83. Примусова санація страховика передбачає:

- а) проведення комплексної перевірки стану страховика;
- б) призначення управляючої особи;
- в) установа графіку розрахунків зі страхувальниками;
- г) усі відповіді правильні.

84. Уповноважений орган страхового нагляду має право:

- а) отримувати від страховиків звітність;
- б) проводити перевірки діяльності страховиків;
- в) надавати розпорядження страховикам щодо усунення недоліків у їх діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

85. Страхова сума, виплачувана за договором страхування від нещасних випадків, залежить від:

- а) виду нещасного випадку;
- б) ступеню втрати здоров'я страхувальника;
- в) терміну страхування;
- г) типу місцевості, в якій стався нещасний випадок.

86. До підгалузей особистого страхування не належить:

- а) страхування життя (пенсій);
- б) медичне страхування;
- в) соціальне страхування;
- г) страхування від нещасних випадків.

87. Основні страхові випадки за змішаного страхування життя:

- а) вступ до шлюбу;
- б) дожиття до закінчення строку страхування;
- в) народження дитини;
- г) утрата працездатності.

88. Таблицю смертності можуть скласти на основі:

- а) показників міжнародного статистичного обліку;
- б) матеріалів самої страхової компанії;
- в) матеріалів зарубіжних страхових компаній;
- г) показників статистичного обліку в межах певної території.

89. Страхову суму за договором змішаного страхування життя не виплачують:

- а) у разі смерті страхувальника від злоякісного захворювання після одного року від початку дії договору страхування;
- б) у разі самогубства страхувальника;
- в) у разі смерті страхувальника після одного року від початку дії договору страхування від серцево-судинного захворювання;
- г) у разі смерті страхувальника під час керування транспортним засобом.

90. Який фактор не враховують під час розроблення умов страхування життя:

- а) професію;
- б) вік;
- в) стать;
- г) зріст.

91. Видами добровільного страхування є:

- а) страхування життя;
- б) страхування від нещасних випадків;
- в) медичне страхування (безперервне страхування здоров'я);
- г) усі відповіді правильні.

92. Страховик має право відмовити у виплаті страхової суми, якщо:

- а) застрахованим учинені навмисні дії, спрямовані на настання страхового випадку, зокрема навмисне заподіяння застрахованим собі тілесних ушкоджень;

- б) дії застрахованого, пов'язані з виконанням громадянського обов'язку чи самообороною, захистом майна, життя, честі і гідності;
- в) страхувальником або застрахованим вчинено умисний злочин, що призвів до страхового випадку;
- г) усі відповіді правильні.

93. *Викупна сума в страхуванні життя – це:*

- а) сума, на яку укладають договір страхування життя;
- б) частина резерву внесків на день припинення страхувальником сплати внесків, що підлягає виплаті йому за договорами страхування життя;
- в) конкретний розмір грошових коштів, який повинен сплатити страховик страхувальникові;
- г) норма дохідності за договором страхування пенсій.

94. *Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті поширюється на:*

- а) кондукторів тролейбусів;
- б) машиністів електропоїздів;
- в) пасажирів міських маршруток;
- г) водіїв таксі.

95. *Страхову оцінку фінансового кредиту визначають з урахуванням:*

- а) лише вартості кредиту;
- б) вартості кредиту з відсотками за його користування;
- в) вартості заставленого майна;
- г) усі відповіді правильні.

96. *Величина страхового тарифу за договорами страхування підприємствами ризику втрати майна залежить від:*

- а) рішення страхувальника;
- б) рішення компетентних органів;
- в) репутації страховика;
- г) частоти страхових подій.

97. *Страхування відповідальності – це:*

- а) підгалузь страхування;
- б) вид страхування;
- в) галузь страхування;
- г) форма страхування.

98. *Розрізняють такі форми страхування відповідальності:*

- а) повна та часткова форми зобов'язання;
- б) обов'язкове й добровільне; професійної
- в) страхування відповідальності власників транспортних засобів і власників морського транспорту;

г) відсутні правильні відповіді.

99. Страхування відповідальності передбачає:

- а) можливість заподіяння моральної шкоди страхувальником третім конкретним особам, обумовленим у договорі страхування;
- б) можливість заподіяння шкоди страхувальником лише майну третіх осіб, яким згідно з їх заявою здійснюють відповідні виплати;
- в) можливість заподіяння шкоди страхувальником як здоров'ю, так і майну третіх осіб, щодо яких за законом або згідно з рішенням суду здійснюють відповідні виплати, що компенсують завдану шкоду;
- г) можливість заподіяння шкоди здоров'ю самого страхувальника.

100. Співстрахування – це:

- а) передавання страхових ризиків перестраховій компанії;
- б) страхування одним страховиком ризику виконання всіх або частини своїх зобов'язань перед страхувальником в іншого страховика;
- в) страхування ризику в певних частках двома або більше страховиками;
- г) процес подальшого передавання раніше прийнятих у перестраховування ризиків (частково або повністю) іншим перестраховикам.

3.3. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 1. Основи фінансів підприємств.

Поняття і сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах формування ринкової економіки. Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підрозділами підприємств, між господарюючими суб'єктами, з державою, з банками, страховими компаніями. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні і зовнішні джерела. Власні, позичені і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств та ефективності їх використання. Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування. Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, задачі і організація фінансової роботи на підприємствах.

Тема 2. Розрахункові операції підприємств.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків. Порядок відкриття підприємствами поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків у банку. Використання коштів з поточного рахунку. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями,

акредитивами, чеками, векселями, платіжними вимогами. Розрахунки при наданні факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення і сфера використання. Готівково- грошові розрахунки на підприємствах і сфера їхнього застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків. Розрахунково- платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках. Економічні і фінансові санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на величину виручки. Особливості формування виручки від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки. Розрахунок та планування виручки. Формування виручки від реалізації продукції в часі. Визначення моменту реалізації. Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування та розподіл валового і чистого доходу. Грошові надходження від іншої реалізації: основних засобів, матеріалів, нематеріальних активів, інші надходження. Надходження від фінансових інвестицій: дивіденди від володіння корпоративними правами, від державних цінних паперів. Проценти, що нараховані підприємствам по депозитним рахункам. Надходження коштів від здачі в оренду основних засобів, від застосованих фінансових санкцій. Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової допомоги. Страхові відшкодування.

Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Загальний прибуток підприємства і його склад. Прибуток від реалізації продукції. Фактори, які впливають на формування прибутку. Собівартість продукції та її вплив на прибуток. Установлення цін на продукцію, їх вплив на формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування. Методи розрахунку прибутку. Рентабельність підприємства. Розподіл прибутку підприємства, його зміст і економічне значення. Розподіл прибутку між державою та господарюючими суб'єктами. Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Фонди грошових коштів підприємства, що утворюються за рахунок чистого прибутку. Виплата дивідендів. Нерозподілений прибуток і його використання.

Тема 5. Оподаткування підприємств.

Система оподаткування підприємств, її функції і призначення. Види податків, що сплачують підприємства, джерела їх оплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність. Непрямі податки і особливості їхнього впливу на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів. Прямі податки. Податок на прибуток

підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово- господарську та інвестиційну діяльність підприємства. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності: комерційних банках, страхових компаніях, інвестиційних компаніях.

Тема 6. Оборотні кошти підприємств.

Сутність оборотних коштів та їх організація. Склад і розміщення оборотних коштів. Необхідність і методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого розрахунку і сфера його застосування. Поняття норм і нормативів оборотних коштів, їх розрахунків. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах і його використання. Джерела формування оборотних коштів. Власні оборотні кошти. Позичені і залучені оборотні кошти.

Показники стану оборотних коштів. Нестача власних оборотних коштів, її визначення, причини виникнення і джерела поповнення. Показники ефективності використання оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів і шляхи її прискорення. Коефіцієнт, що характеризують використання оборотних коштів.

Тема 7. Кредитування підприємств.

Індивідуальний кругообіг коштів підприємства, необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів - основа залучення кредитів. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний кредити. Види банківських кредитів: за строками користування; за забезпеченням; за ступенем ризику; за методами надання; за строком погашення. Принципи кредитування. Визначення потреби підприємства в кредитах. Кредитний договір: сутність і порядок укладання. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору. Способи отримання кредиту. Оцінка кредитоспроможності підприємства. Порядок погашення кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають, джерела сплати. Товарний кредит, умови його отримання підприємствами та погашення.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств.

Склад і структура основних засобів підприємств. Показники стану і ефективності використання основних виробничих засобів. Відтворення основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, інші ресурси. Залучення коштів від інших господарюючих суб'єктів: продаж акцій, пайові внески. Кредитування відтворення основних засобів. Державне фінансування

капітальних вкладень. Ремонт основних засобів і його фінансове забезпечення.

Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств.

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану. Сутність ліквідності підприємства. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності. Фактори, що впливають на стан ліквідності. Сутність платоспроможності. Фактори, що впливають на платоспроможність підприємств. Методика їх визначення. Оцінка показників платоспроможності. Фінансова стійкість підприємства, її сутність. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика її розрахунку і оцінки. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.

Зміст і задачі фінансового планування. Фінансова стратегія підприємств. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів. Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду. Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду, як вихідна база для фінансового планування. Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства (баланс доходів і витрат). Розрахунок показників доходної і витратної частини фінансового плану. Виконання фінансового плану. Зміст оперативного фінансового плану надходження коштів і здійснення платежів, його призначення.

Тема 11. Фінансове оздоровлення підприємств.

Фінансова криза на підприємстві: причини та наслідки. Діагностика фінансової кризи на підприємстві. Сутність та фінансовий механізм антикризового фінансового управління. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка плану санації. Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Мобілізація фінансових джерел санації. Оцінка ефективності антикризових заходів. Фінансові наслідки банкрутства та ліквідації підприємства.

Рекомендована література

Основна

1. Конституція України URL:<https://www.president.gov.ua/constitution>
2. Господарський Кодекс України: Кодекс від 04.07.2014 р. № 436-15. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Бюджетний кодекс України URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

4. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Кодекс України з процедур банкрутства Кодекс України; Закон, Кодекс від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
6. Митний кодекс. URL: <https://precedent.ua/4495-17>
7. Варналій З. С. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : підручник / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, О. І. Іляш та ін.; за ред. З. С. Варналія. Чернівці : Технодрук, 2020. 458 с.
8. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів: Магнолія-2006, 2022. 245 с.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
10. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.
11. Орищин Т. М., Крихівська Н. О., Тягур С. І. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємств: методичний аспект. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Вип. 2 (58). 2020. С. 7-12.
12. Про складання та подання фінансової звітності в період запровадження воєнного стану. Постанова НБУ від 07.03.22р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041500-22#Text>
13. Роз'яснення щодо розрахунків прогнозованих показників ефективності інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання, централізованого [...]. НК держрегулювання компослуг; Роз'яснення від 28.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0079866-13#Text>
14. Фінанси підприємств: навч. посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с. URL : https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansy_pidpr15.pdf
15. Фінанси підприємств: навч. посібник / Т. Я. Андрейків, І. Р. Чуй, М. В. Сороківська. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 276 с.

Допоміжні джерела інформації

1. Аудиторська палата України. URL: <http://www.apu.com.ua>
2. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
3. Державна аудиторська служба України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk>
6. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua>
7. Кабінет Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

8. Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
9. Міністерство закордонних справ України . URL: <http://www.mfa.gov.ua>
10. Міністерство соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
11. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
12. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.
13. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfr.gov.ua>.
14. Національний банк України. URL: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
15. Пенсійний фонд України. URL: Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>.
16. Рахункова палата України. URL: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/index>
17. Громадський проект / Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <http://ibser.org.ua/gromadskyu-proekt>.
18. Гончарук, Я. М., Жук, І. І., Семенів, Л. В., & Осадчук, М. М. (2025). Use of financial technologies in state management of cash flows and budgetary policy of ukraine. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, (44), 45-55. Retrieved from <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1524>
19. Штерма, Т., Гончарук, Я., Урбанович, А., & Лещук, В. (2025). Викладання фінансового права в умовах цифрової трансформації освітнього процесу в Україні. *Via Economica*, (8), 126-134. <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/4vLLYbYp/>
20. Штерма Т. В., Гончарук Я. М., Урбанович А. В., Бура М. М. Перспективи інтеграції фінансового сектора України у світовий ринок після війни. *Бізнес Інформ*. 2025. № 2. С. 392-400. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001573808>
21. Яна Гончарук, Ярослав Майор. Етапи формування стратегії сталого розвитку підприємства із врахуванням фінансових ризиків. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2024. Вип. II (94). Економічні науки. С.126-143 <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2024-2.94.09>
22. Гончарук, Я. М., Осадчук, С. І., & Бура, М. М. (2025). Вплив цифровізації на ефективність фінансового управління в українських банках. *Актуальні питання економічних наук*, (12). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15611345>
23. Пільник, В. О., Гончарук, Я. М., & Бура, М. (2025). Економічна ефективність підприємницьких стратегій на ринку України. *Актуальні питання економічних наук*, (14). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17035509>
24. Гончарук, Я. М., Лещук, В., & Урбанович, А. (2025). Оцінка ризиків грошово-кредитної політики в умовах макроекономічної

турбулентності. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (22). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17035980>

25. Honcharuk, Y., Leschuk, V., & Urbanovich, A. (2025). Integrating an ecosystem approach into the strategic management of international companies. *Public Management and Policy*, (9(13)). <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.9.05>

Тестові завдання з дисципліни «Фінанси підприємств»

1. Яке з нижченаведених тверджень щодо сутності поняття «фінанси підприємств» не є вірним:

а) фінанси підприємств охоплюють грошові відносини, пов'язані з формуванням та використанням різноманітних грошових ресурсів;

б) за допомогою фінансів підприємств мобілізуються і створюються фінансові ресурси для їх подальшого перерозподілу;

в) за допомогою фінансів підприємств мобілізуються і створюються фінансові ресурси для обслуговування руху вартості ВВП на всіх стадіях відтворювального процесу;

г) за допомогою фінансів підприємств обслуговується процес виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг).

2. До факторів, які негативно впливають на функціонування фінансів належить:

а) самофінансування підприємницьких структур;

б) ринкове ціноутворення і конкуренція;

в) активне державне втручання в діяльність підприємств;

г) наявність нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

3. Об'єктом фінансів підприємств є:

а) підприємства та банківські установи;

б) підприємства, банківські установи та страхові компанії;

в) підприємства та грошові відносини між ними;

г) економічні відносини, пов'язані з рухом коштів, формування та використанням грошових фондів.

4. До суб'єктів фінансів підприємств не належать:

а) позабюджетні фонди;

б) страхові компанії;

в) аудиторські організації;

г) фізичні особи.

5. До ключових функцій фінансів підприємств більшість вчених відносять:

а) аналітичну та управлінську функцію;

- б) управлінську та стимулюючу функцію;
- в) стимулюючу та контрольну функцію;
- г) контрольну та розподільчу функцію.

6. До сфери функціонування фінансових відносин підприємств не відносять відносини:

- а) між підприємством та банками;
- б) між підприємством та його працівниками;
- в) між працівниками на підприємстві;
- г) між підприємством та його засновниками.

7. Фінансових ресурси підприємства – це:

- а) грошові фонди;
- б) грошові фонди та грошові кошти, які використовуються в нефондовій формі;
- в) грошові кошти, які використовуються в нефондовій формі;
- г) природні ресурси підприємства.

8. До власних джерел формування фінансових ресурсів підприємства не відносять:

- а) прибуток;
- б) благодійні внески;
- в) заробітну плату;
- г) амортизацію.

9. Яке з нижченаведених тверджень не є вірним:

- а) фінансові ресурси завжди мають певне цільове призначення;
- б) фінансові ресурси завжди мають певне джерело створення;
- в) фінансові ресурси і у статичному плані, і під час руху завжди виражають відношення власності;
- г) фінансові ресурси виражають відношення власності лише під час їх руху.

10. Згідно з класифікацією за напрямками використання до фінансових ресурсів не відносять:

- а) витрати на розвиток підприємства;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) витрати на обслуговування залучених фінансових ресурсів;
- г) надання благодійної допомоги.

11. Фінансові ресурси використовують у:

- а) фондів споживання та фондів нагромадження;
- б) фондів споживання;
- в) фондів відшкодування та фондів споживання;
- г) фондів відшкодування, споживання та нагромадження.

12. Складовими фінансового механізму є:

- а) фінансове забезпечення, фінансове регулювання та система фінансових індикаторів та інструментів;
- б) фінансове забезпечення та фінансове регулювання;
- в) система фінансових індикаторів та інструментів;
- г) різноманітні фінансові інструменти.

13. До складових фінансового забезпечення не відносять:

- а) самофінансування;
- б) позички;
- в) кредитування;
- г) акціонерний капітал.

14. До складових фінансового регулювання не відносять:

- а) податки;
- б) внески;
- в) безповоротне фінансування;
- г) субсидії.

15. Фінансове забезпечення полягає у:

- а) виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики суб'єкта господарювання;
- б) встановленні єдиного рівня оподаткування і фінансування;
- в) у зміні кількісних та якісних показників через механізм надання або вилучення фінансових ресурсів;
- г) у застосуванні фінансових категорій, показників та коефіцієнтів для визначення рівня кредитування.

16. До фінансових індикаторів включають:

- а) фінансові інструменти, показники та коефіцієнти;
- б) фінансові категорії, показники та коефіцієнти;
- в) фінансові показники, категорії та інструменти;
- г) фінансові коефіцієнти, категорії та інструменти.

17. До стратегічних цілей підприємства не належить:

- а) максимізація прибутку підприємства;
- б) оптимізація структури капіталу;
- в) досягнення прозорості фінансово-економічного стану підприємства;
- г) використання неринкових засобів залучення додаткових фінансових ресурсів.

18. Забезпечення відповідності обсягів продажу та витрат вимогам ринку здійснюється за допомогою дотримання:

- а) принципу плановості;

- б) принципу фінансового співвідношення термінів;
- в) принципу гнучкості;
- г) принципу раціональності.

19. Забезпечення зменшення будь-яких інвестицій та інших витрат досягається за умови дотримання:

- а) принципу плановості;
- б) принципу фінансової стійкості;
- в) принципу мінімізації фінансових витрат;
- г) принципу маневреності.

20. Фінансова незалежність підприємства від інших джерел фінансування досягається за умови дотримання:

- а) принципу плановості;
- б) принципу гнучкості;
- в) принципу фінансової стійкості;
- г) принципу раціональності.

21. Врахування змін в діючому законодавстві забезпечується дотриманням:

- а) принципу маневреності;
- б) принципу взаємозалежності фінансових показників;
- в) принципу раціональності;
- г) принципу фінансового співвідношення термінів.

22. До основних функцій фінансового менеджменту як управлінської системи належить:

- а) управління активами;
- б) управління фінансовими ризиками;
- в) антикризове управління при загрозі банкрутства;
- г) контроль управлінських рішень.

23. До основних функцій фінансового менеджменту як спеціальної області управління підприємством належить:

- а) управління грошовими потоками;
- б) аналіз фінансової діяльності;
- в) планування фінансової діяльності;
- г) стимулювання ефективності діяльності підприємства.

24. До задач фінансового менеджменту не належить:

- а) забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів;
- б) забезпечення зменшення ліквідності підприємства;
- в) максимізація прибутку;
- г) мінімізація рівня фінансового ризику.

25. До концепцій фінансового менеджменту не належить:

- а) сталість вартості грошових ресурсів у часі;
- б) рух грошових потоків;
- в) ефективний ринок;
- г) агентські відносини.

26. До елементів механізму фінансового менеджменту не належить:

- а) державне нормативно-правове регулювання фінансової діяльності підприємства;
- б) внутрішні механізми регулювання;
- в) неринковий механізм регулювання;
- г) система конкретних методів і прийомів здійснення управління фінансовою діяльністю підприємства.

27. Як правило, розрахунки за продукцію, що відпускається, здійснюється через:

- а) касу підприємства;
- б) готівкові розрахунки;
- в) банк;
- г) страхову організацію.

28. Дебіторська заборгованість виникає при:

- а) затримці виплати підприємства за отриману сировину чи матеріали;
- б) затримці виплати відсотків за кредит;
- в) затримці оплати за товари даному підприємству клієнтами;
- г) затримці виплат податків підприємством.

29. Кредиторська заборгованість виникає при:

- а) затримці виплати підприємства за отриману сировину чи матеріали;
- б) затримці виплати відсотків за кредит;
- в) затримці оплати за товари даному підприємству клієнтами;
- г) затримці виплат податків підприємством.

30. Готівкові розрахунки головним чином обслуговують розрахунки між:

- а) підприємством і банками;
- б) підприємством і страховими компаніями;
- в) підприємством і державою;
- г) приватними особами, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю.

31. Безготівкові розрахунки не забезпечують:

- а) сплату податків, обов'язкових платежів;
- б) рух доходів і витрат населення;
- в) отримання і погашення кредитів;
- г) сплату відсотків за кредит.

32. Переважну частину всього грошового обороту становлять:

- а) розрахунки з кредит;
- б) розрахунки з бюджетами різних рівнів;
- в) розрахунки за товарними операціями;
- г) розрахунки зі сплати фінансових санкцій.

33. Рідше за все розрахункові документи при товарних операціях готує:

- а) банк;
- б) платник;
- в) постачальник;
- г) платник і постачальник.

34. Для зберігання грошових коштів та здійснення всіх видів банківських операцій відкривають:

- а) бюджетні рахунки;
- б) кредитні рахунки;
- в) депозитні рахунки;
- г) поточні рахунки.

35. Підприємствам, яким виділяються кошти за рахунок державного або місцевого бюджетів, відкриваються:

- а) кредитні рахунки;
- б) бюджетні рахунки;
- в) поточні рахунки;
- г) депозитні рахунки.

36. Проведення розрахункових операцій та видача коштів готівкою забороняється:

- а) з кредитних рахунків;
- б) з депозитних рахунків;
- в) з поточних рахунків;
- г) з бюджетних рахунків.

37. Ліміт залишку готівки в касі встановлюється:

- а) підприємством;
- б) інструкцією "Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті";
- в) комерційним банком за місцем відкриття рахунку;
- г) органами місцевого самоврядування.

38. Одержана в установі банку готівка для виплат працівникам підприємства може зберігатися в касі:

- а) протягом трьох робочих днів;
- б) тиждень;

- в) два тижні;
- г) необмежений період часу.

39. Для забезпечення повного і безумовного виконання господарських угод застосовують:

- а) банківські санкції;
- б) фінансові санкції;
- в) кредитні санкції;
- г) договірні санкції.

40. Фінансові санкції застосовують:

- а) при порушенні кредитної дисципліни;
- б) за незадовільний стан обліку і звітності;
- в) за нецільове використання кредитних ресурсів;
- г) за порушення фінансової дисципліни.

41. Фінансові санкції застосовуються:

- а) банківськими установами;
- б) постачальниками;
- в) державними органами і податковими організаціями;
- г) страховими компаніями.

42. До адміністративних стягнень не належить:

- а) неустойка;
- б) попередження;
- в) виправні роботи;
- г) позбавлення спеціального права, яке надано окремому громадянину.

43. До витрат підприємства згідно з законодавством не належить:

- а) акцизний збір;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) податки;
- г) обов'язкові платежі.

44. Чистий дохід – це валовий дохід за мінусом:

- а) відрахувань на соціальні заходи;
- б) витрат на оплату праці;
- в) податків;
- г) обов'язкових платежів до бюджету.

45. Елементом операційної діяльності підприємства є:

- а) придбання необоротних активів;
- б) придбання цінних паперів;
- в) виплати працівникам;
- г) погашення позичок.

46. *Не є елементом фінансової діяльності підприємства:*

- а) погашення позичок;
- б) виплата дивідендів;
- в) придбання цінних паперів;
- г) викуп акцій власної емісії.

47. *Елементом інвестиційної діяльності підприємства є:*

- а) платежі постачальникам;
- б) виплати працівникам;
- в) виплата дивідендів;
- г) придбання цінних паперів.

48. *Інвестиційна діяльність підприємства є елементом:*

- а) основної діяльності;
- б) фінансової діяльності;
- в) звичайної діяльності;
- г) надзвичайної діяльності.

49. *Не є доходом від операційної діяльності:*

- а) дохід від реалізації товарів;
- б) дохід від реалізації фінансових інвестицій;
- в) дохід від реалізації іноземної валюти;
- г) одержані гранти та субсидії.

50. *До доходів від фінансової діяльності підприємства відносять:*

- а) дохід від оперативної оренди активів;
- б) дохід від реалізації необоротних активів;
- в) дохід від участі у капіталі;
- г) дохід від списання кредиторської заборгованості.

51. *До доходів від операційної діяльності відносять:*

- а) одержані пені, штрафи, неустойки;
- б) дохід від реалізації нематеріальних активів;
- в) дохід від безкоштовно отриманих активів;
- г) дохід від реалізації майнових комплексів.

52. *Для виживання на ринку фірма використовує такий підхід до ціноутворення, який передбачає:*

- а) зіставлення витрат і попиту та знаходження варіанту з максимальним прибутком;
- б) встановлення низьких цін;
- в) встановлення відносно високих цін;
- г) встановлення дуже високих цін.

53. Для регламентації мінімального і максимального рівня цін держава встановлює:

- а) фіксовані ціни;
- б) регульовані ціни;
- в) вільні ціни;
- г) індикативні ціни.

54. Податок на додану вартість нараховується:

- а) на кожному етапі руху товару;
- б) під час продажу товару підприємством оптовому посереднику;
- в) під час продажу товару оптовим покупцем роздрібному посереднику;
- г) під час продажу товару роздрібним посередником споживачу.

55. При ціноутворенні вітчизняні підприємства в основному застосовують:

- а) метод пропорційного ціноутворення;
- б) метод оцінки споживчої вартості;
- в) метод очікуваного прибутку;
- г) витратний метод.

56. Поняття фінансової діяльності підприємства визначається Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку:

- а) П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати";
- б) П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів";
- в) П(С)БО 5 "Звіт про власний капітал";
- г) П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції".

57. Поняття інвестиційної діяльності підприємства визначається Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку:

- а) П(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати";
- б) П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів";
- в) П(С)БО 5 "Звіт про власний капітал";
- г) П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції".

58. Доходом від участі у капіталі є:

- а) дохід від інвестицій в асоційовані підприємства;
- б) дохід від реалізації фінансових інвестицій;
- в) дохід від реалізації необоротних активів;
- г) дохід від реалізації майнових комплексів.

59. Показником, який відображає підвищення продуктивності праці, збільшення заробітної плати, зменшення матеріалоємності продукції, є:

- а) валовий дохід;
- б) чистий дохід;
- в) загальний прибуток;
- г) чистий прибуток.

60. Прибутком від надзвичайних подій може бути:

- а) прибуток від основної діяльності;
- б) відшкодування збитків від стихійного лиха;
- в) прибуток від фінансових операцій;
- г) прибуток від операційної діяльності.

61. Не є прибутком від операційної діяльності:

- а) прибуток від реалізації товарів;
- б) прибуток від реалізації оборотних активів;
- в) одержані пені, штрафи, неустойки;
- г) відсотки, отримані за облігаціями та іншими цінними паперами.

62. До прибутку від фінансових операцій відносять:

- а) прибуток від інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства;
- б) прибуток від операційної оренди активів;
- в) прибуток від операційних курсових різниць;
- г) одержані гранти, субсидії.

63. Обсяг отриманого прибутку визначається:

- а) регулярно;
- б) за місяць;
- в) за рік або за квартал;
- г) лише за рік.

64. До факторів, які впливають на величину виручки від реалізації продукції належить:

- а) матеріальні витрати;
- б) витрати на оплату праці;
- в) зміни обсягу виробництва продукції;
- г) відрахування на соціальні заходи.

65. До факторів, які впливають на величину собівартості продукції належить:

- а) зміни обсягу виробництва продукції;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) зміни залишків нереалізованої продукції;
- г) зміни частки прибутку в оптовій ціні.

66. Склад витрат, які можуть бути віднесені на собівартість регламентуються:

- а) засновниками (власниками) підприємства;
- б) головним бухгалтером підприємства;
- в) органами місцевого самоврядування;
- г) законодавчими актами, виданими Верховною Радою України.

67. До виробничої собівартості продукції не включають:

- а) витрати на рекламу;
- б) прямі матеріальні витрати;
- в) прямі витрати на оплату праці;
- г) загально-виробничі витрати.

68. Який з методів розрахунку прибутку від реалізації дозволяє визначити вплив зміни окремих факторів на прибуток:

- а) економічний метод;
- б) метод прямого розрахунку;
- в) метод розрахунку прибутку за показником витрат на 1 грн. продукції;
- г) як економічний метод, так і метод прямого розрахунку.

69. Згідно з П(С)БО чистий прибуток підприємства – це прибуток за мінусом:

- а) податку на додану вартість;
- б) податку на прибуток;
- в) акцизного збору;
- г) витрат на оплату праці.

70. Одним з видів прямих податків є:

- а) податок на додану вартість;
- б) плата за землю;
- в) акцизний збір;
- г) мито.

71. Одним з видів непрямих податків є:

- а) податок на прибуток;
- б) податок з власників транспортних засобів;
- в) податок на нерухоме майно;
- г) мито.

72. Не відноситься до зборів:

- а) державне мито;
- б) рентні збори;
- в) плата за землю;
- г) збір за геологорозвідувальні роботи.

73. До місцевих зборів не відносять:

- а) збір за забруднення навколишнього середовища;
- б) збір за паркування автотранспорту;
- в) ринковий збір;
- г) готельний збір.

74. До місцевих податків належить:

- а) ПДВ;
- б) податок на прибуток;
- в) плата за землю;
- г) податок з реклами.

75. До суб'єктивних факторів, які зумовлюють недоліки у системі оподаткування належить:

- а) недостатній досвід оподаткування підприємств у умовах ринкової економіки;
- б) недостатня кількість досвідчених і підготовлених фахівців;
- в) затримка розроблення та ухвалення окремих законодавчих документів з оподаткування;
- г) дефіцит державних фінансових ресурсів.

76. До складу валового доходу скоригованого входить:

- а) суму акцизного збору;
- б) дохід від реалізації продукції;
- в) кошти або майно, що надходить у вигляді міжнародної технічної допомоги;
- г) вартість безоплатно отриманих основних фондів.

77. До складу валових витрат не включають:

- а) витрати на поточний і капітальний ремонт;
- б) сума коштів, внесених у страхові резерви;
- в) витрати на утримання пунктів медичного огляду найманих працівників;
- г) сума сплачених податків на нерухомість.

78. В якій формі може здійснюватися виплата дивідендів:

- а) у грошовій формі або у вигляді акцій;
- б) лише в грошовій формі;
- в) лише у вигляді акцій;
- г) лише у вартісній формі.

79. До платежів за ресурси не відносять:

- а) податок на нерухоме майно;
- б) плата за землю;
- в) акцизний збір;
- г) збір за забруднення навколишнього природного середовища.

80. В Україні в якості непрямих податків використовуються:

- а) податок з продажу, податок з обороту та мито;
- б) податок з продажу, податок з обороту та ПДВ;
- в) податок з обороту, ПДВ та мито;

г) акцизний збір, ПДВ та мито.

81. Реальними платниками непрямих податків є:

- а) покупці (споживачі);
- б) виробники;
- в) оптові посередники;
- г) роздрібні посередники.

82. Ставкою в 32% оподатковується дохід:

- а) фізичних осіб, які працюють на умовах трудового контракту;
- б) юридичні і фізичні особи, що здійснюють операції купівлі-продажу безготівкової валюти;
- в) суб'єкти підприємницької діяльності, що торгують ювелірними виробами;
- г) фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які не використовують працю найманих робітників.

83. Ставкою в 3% оподатковується дохід:

- а) фізичних осіб, які працюють на умовах трудового контракту;
- б) юридичні та фізичні особи, які реалізують легкові автомобілі;
- в) суб'єкти підприємницької діяльності, що торгують ювелірними виробами;
- г) юридичні і фізичні особи, що здійснюють операції купівлі-продажу безготівкової валюти.

84. Внески на соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності сплачуються:

- а) працівником;
- б) працедавцем;
- в) працедавцем у розмірі 2,9% і працівником у розмірі 0,25-0,5% в залежності від суми заробітної плати;
- г) працедавцем у розмірі 0,25-0,5% залежно від суми заробітної плати працівника і самим працівником у розмірі 2,9%.

85. Внески на соціальне страхування на випадок безробіття сплачуються:

- а) працівником;
- б) працедавцем;
- в) працедавцем у розмірі 2,1% і працівником у розмірі 0,5%;
- г) працедавцем у розмірі 0,5% і працівником у розмірі 2,1%.

86. Ограни місцевого самоврядування мають право:

- а) запроваджувати тільки ті податки і збори, що передбачені законодавчими актами;

б) встановлювати ставки, що не перевищують граничних розмірів, передбачених законодавчими актами;

в) встановлювати ставку, меншу за мінімальну для окремих платників податків або взагалі звільняти від податку;

г) встановлювати пільги для окремих платників податку лише у вигляді ставки, меншої за мінімальну.

87. Рекламодавці повинні сплачувати податок з реклами:

а) щомісяця;

б) поквартально;

в) щороку;

г) під час оплати рекламних послуг.

88. Найбільша ставка податку з реклами (0,5%) стягується при розміщенні:

а) стаціонарної реклами на тривалий час;

б) одноразової реклами;

в) рекламі на майні, товарах;

г) реклами на спортивному одязі.

89. Указ Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" був виданий:

а) у 1992 році;

б) у 1995 році;

в) у 1998 році;

г) у 2004 році.

90. Спрощену систему оподаткування було запроваджено для юридичних осіб, якщо:

а) середньооблікова чисельність працівників не перевищує 100 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції за календарний рік – 1 млн. гривень;

б) середньооблікова чисельність працівників не перевищує 50 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції за календарний рік – 1 млн. гривень;

в) середньооблікова чисельність працівників не перевищує 50 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції за календарний рік – 500 тис. гривень;

г) середньооблікова чисельність працівників не перевищує 25 осіб, а обсяг виручки від реалізації продукції за календарний рік – 1 млн. гривень.

91. Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні особи, які перейшли на спрощену систему оподаткування за єдиними податком:

а) мають право застосовувати лише готівкові розрахунки за відвантажену продукцію;

б) мають право застосовувати лише безготівкові розрахунки за відвантажену продукцію;

в) не мають права застосовувати іншого способу розрахунку за відвантажену продукцію, крім готівкового та безготівкового розрахунку;

г) мають право застосовувати будь-який спосіб розрахунку за відвантаженою продукцією.

92. Суб'єкт малого підприємництва, який сплачує єдиний податок, не сплачує:

- а) податок на прибуток та податок на промисел;
- б) збір на обов'язкове державне пенсійне страхування;
- в) збір на обов'язкове державне соціальне страхування;
- г) жоден з загальнодержавних зборів та платежів.

93. Найбільшу частку всієї суми сплаченого єдиного податку відповідне відділення казначейства переказує:

- а) до державного бюджету;
- б) до Пенсійного фонду;
- в) до місцевого бюджету;
- г) на обов'язкове соціальне страхування.

94. До необоротних активів не відносять:

- а) незавершене будівництво;
- б) незавершене виробництво;
- в) запаси сировини;
- г) запаси палива.

95. Є різновидом оборотних активів:

- а) нематеріальні активи;
- б) основні засоби;
- в) довгострокові фінансові інвестиції;
- г) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

96. Ненормованими оборотними активами є:

- а) виробничі запаси;
- б) незавершене виробництво;
- в) грошові кошти та кошти в розрахунках;
- г) готова продукція.

97. Найбільшу частку серед всіх оборотних активів на промислових підприємствах складають:

- а) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- б) готова продукція;
- в) товари;
- г) виробничі запаси.

98. Які з нижченаведених оборотних активів відносять до фондів обігу:

- а) виробничі запаси;
- б) готова продукція;

- в) незавершене виробництво;
- г) витрати майбутніх періодів.

99. Які з нижченаведених оборотних активів відносять до оборотних виробничих фондів:

- а) готова продукція;
- б) грошові кошти;
- в) витрати майбутніх періодів;
- г) кошти в розрахунках.

100. Основним видом запасу у складі нормативу оборотних активів в запасах сировини, основних матеріалів та напівфабрикатів є:

- а) страховий запас;
- б) поточний (складський) запас;
- в) підготовчий запас;
- г) транспортний запас.

3.4. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Тема 1. Походження, розвиток і сучасний стан банківської справи.

Походження та розвиток банківської справи. Суть банківської системи та еволюційні етапи її розвитку: світовий екскурс. Види банківських систем та особливості їх функціонування. Поняття, функції банків. Зародження банків на територіях сучасної України. Становлення та розвиток банківської системи незалежної України. Сучасні банківські системи та їх характеристика. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України.

Тема 2. Центральний банк у банківській системі країни.

Еволюція розвитку центральних банків у світі. Сутність роботи центрального банку та його призначення. Центральні банки світу та особливості їхніх функцій. Створення та розвиток Національного банку України. Організаційно-правові основи функціонування Національного банку України. Функції та операції Національного банку України. Європейська банківська система, її особливості. Федеральна резервна система та її вплив на світову кон'юнктуру. Проблеми діяльності Національного банку України як регулятора монетарної сфери економіки країни. Незалежність центрального банку, та її значення в його роботі.

Тема 3. Організаційно-економічні основи діяльності банків.

Банки як особливий вид фінансового посередника в ринковій економіці. Їх відмінності від інших фінансових посередників. Принципи роботи та функції комерційних банків. Організаційно-правові форми банків. Види банків та їх об'єднань. Порядок створення та реєстрації банку. Організаційна структура банку. Органи управління банку. Права та обов'язки керівних, виконавчих та контролюючих підрозділів банків. Порядок відкриття

структурних підрозділів банків в Україні. Ліцензування банківської діяльності. Реорганізація банку. Ліквідація банку та порядок відкликання ліцензії.

Тема 4. Пасивні операції банків по залученню та запозиченню коштів.

Види банківських операцій. Загальна характеристика ресурсів комерційних банків, їх структура і класифікація. Джерела банківських ресурсів. Власні ресурси банків: склад, характеристика, структура. Мінімальний розмір статутного та регулятивного капіталу банку, їх складові елементи. Функції власного капіталу банку. Достатність капіталу. Фактори, що впливають на розмір власних засобів банку. Порядок формування та збільшення статутного капіталу банків. Залучений капітал та його характеристика. Система гарантування вкладів фізичних осіб. Позичений капітал та його значення для банківської діяльності. Характеристика операцій з формування позичених банківських ресурсів.

Тема 5. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції банків.

Активні операції банку та їх класифікація. Суть, значення, види банківських інвестицій. Законодавча база, яка регламентує участь банків в операціях з цінними паперами. Інвестиційний портфель банку. Класифікація інвестиційного портфеля банку. Концепція формування інвестиційного портфеля банку. Особливості інвестування банками в цінні папери: український ринок та зарубіжний досвід. Формування резервів за цінними паперами.

Суть, призначення та функції кредиту. Класифікація банківських кредитів. Порядок видачі та погашення банківських кредитів. Форми забезпечення повернення банківських кредитів. Кредитні ризики. Способи нарахування відсотків за кредитами. Поняття кредитної політики банку. Формування резервів за кредитними операціями. Окремі види кредитних операцій банків. Кредитний портфель банківської системи України : стан та динаміка.

Тема 6. Організація платежів і розрахунків.

Характеристика платіжного обороту. Правова основа організації розрахунків в Україні. Банківське обслуговування грошового обігу. Безготівкові розрахунки: суть, значення, класифікація та принципи організації. Платіжні картки, їх види. Міжбанківські розрахунки. Кореспондентські відносини банків. Платіжна система України. Система електронних платежів Національного банку України. Національна система масових електронних платежів. Міжнародні платіжні системи. Міжнародні перекази. Система електронних банківських послуг. Платіжна безпека учасників платіжних операцій.

Тема 7. Поняття та система управління ліквідністю банків.

Ліквідність банку: суть та фактори впливу. Значення банківської ліквідності для ефективної роботи банку. Ризик ліквідності. Загальні принципи управління банківською ліквідністю. Стратегії управління ліквідністю банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Визначення ліквідної позиції банку. Коефіцієнти банківської ліквідності. Аналіз ліквідності банківської діяльності та методів її регулювання. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку.

Тема 8. Сучасний інструментарій аналізу діяльності банків.

Суть та форми фінансової звітності банку. Суть фінансового аналізу діяльності комерційних банків. Аналіз фінансового стану банків. Аналіз фінансових результатів діяльності банків. Аналіз ефективності діяльності банку. Аналіз нормативів діяльності комерційного банку. Аналіз доходів і витрат банку. Стратегії та моделі управління активами і пасивами банків. Декомпозиційний аналіз. Геп-аналіз. Аналіз дюрації та імунізація балансу банку. Стратегії управління валютним ризиком банку. Аналіз показників роботи банківської системи України.

Тема 9. Регулювання, нагляд і контроль банківської діяльності.

Основи регулювання, нагляду та контролю банківської діяльності. Особливості розробки стандартів Базелівського комітету з питань нагляду. Фінансовий механізм державного регулювання банківської діяльності в Україні. Складові адміністративного банківського регулювання та форми індикативного регулювання. Форми контролю: внутрішній контроль, виїзне інспектування НБУ, зовнішній аудит, безвиїзний нагляд, ринкова дисципліна. Служби банківського контролю: внутрішній контроль, центральний банк, аудиторські компанії, рейтингові агентства.

Тема 10. Основи банківського маркетингу і менеджменту.

Роль маркетингу в функціонуванні банків. Принципи та функції банківського маркетингу. Процес розробки стратегії банківського маркетингу. Методи та прийоми банківського маркетингу. Маркетингова позиція банку. Механізм реалізації стратегії банківського маркетингу. Маркетинг банківських інновацій. Комплекс заходів просування банківських продуктів на ринку.

Сутність банківського менеджменту та його основи. Функції банківського менеджменту. Банківський менеджмент за ознакою спрямування управлінських рішень: стратегічний та операційний. Методи управління. Ефективність процесу управління. Функціональна модель фінансового менеджменту банку. Процес управління інформаційними технологіями та організація ефективних систем безпеки захисту інформації.

Тема 11. Фінансовий моніторинг, фінансова безпека, цифровізація банківської діяльності.

Поняття та структура функціонування системи фінансового

моніторингу в Україні. Суб'єкти первинного та державного фінансового моніторингу. Сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Відмивання грошей. Міжнародне регулювання боротьби з відмивання грошей. Діяльність FATF. Напрями забезпечення якості фінансового моніторингу.

Місце фінансової безпеки банків у системі забезпечення фінансової безпеки держави. Фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банків. Методи та інструменти забезпечення фінансової безпеки банків. Система фінансової безпеки банків. Сутність і причини виникнення моральних ризиків та асиметрії інформації, методи їх мінімізації.

Цифрові технології в роботі банківських установ. Переваги та ризики цифровізації банківської діяльності. Цифровізація банківської діяльності в Україні як рушій забезпечення фінансової безпеки.

Рекомендована література

1. Банківська система: навчальний посібник / укл.: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 224 с.

2. Банківська система: методичні рекомендації до практичних занять / Уклад.: М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026 р. 48 с.

3. Банківські операції і технології : практикум. Укл. О.М. Гладчук, М.Г. Марич, А.В. Марич, М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2024. 252с.

4. Островська Н. С., Федішин М.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посіб. Чернівці : Наші книги, 2012. 304 с.

5. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрушак, Н. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.

6. Марич М.Г., Федішин М.П., Полагнин Д.Д. Банківська безпека: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 197 с.

7. Полагнин Д.Д., Федішин М.П., Олексин А.Г. Банківська система: навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і випр. Чернівці. БДФЕУ, 2015. 380 с.

8. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 184 с.

9. Банківська система: підручник ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.

10. Банківська система: навчальний посібник / (Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); заред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.

11. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

12. Барна М. Ю., Руцишин Н. М. Розвиток банківської системи України у контексті державної політики відновлення економічного зростання :

монографія. Львів : Растр-7, 2022. 408 с.

13. Банківська система: навчальний посібник / Ю.Є. Холодна, О.М. Рац. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 316с.

14. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М. Банківський менеджмент: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 170 с

15. Вовченко О. С. Єгоричева С. Б.. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с.

16. Банківські операції: Підручник. 2-ге вид., випр. і доп. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. Київ: КНЕУ, 2002. 476 с.

17. Кузнецова С.А. Банківська система: навч. посіб. / (С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська); заред. С.А. Кузнецової. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 400 с.

18. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

19. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 1 квітня 2022 року № 2180-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#n144>

20. Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках від 22 лютого 2024 року № 3585-ІХ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3585-20#Text>

21. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 8 жовтня 2024 року № 3994-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3994-20#Text>

22. Зелена книга з розвитку регуляторних технологій на фінансовому ринку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/knyga_2025_fin.pdf

23. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні : Рішення Правління НБУ від 15.12.2017 року № 803-рш /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>

24. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-3 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

25. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 року № 679-14 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

26. Про акціонерні товариства : Закон України від 27 липня 2022 року №2465-ІХ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>

27. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
28. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 року № 368 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/01#Text>
29. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 16.08.2020 р. № 361-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
30. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 року № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
31. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
32. Попело О.В., Фецишин М.П. Оцінка ризиків фінансової стійкості банківської галузі в умовах тривалих викликів. Економіка та суспільство. 2024. №68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-183>
33. Стратегія розвитку фінансового сектору до 2025 року. <https://bank.gov.ua/ua/files/vCtfACbXokFnRhx>.
34. Стратегія Національного банку України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_2021-2022.pdf?v=12
35. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku>
36. Стратегія розвитку фінансового сектору України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=12
37. Стратегія Національного банку України «Фінансова фортеця». URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU.pdf?v=12
38. Стратегія з розвитку кредитування. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/development_strategy_2024.pdf?v=12
39. Фецишин М.П., Репужинська О.С. Оцінка ефективності системи ризик-менеджменту банківської установи в умовах сучасних викликів. Інфраструктура ринку. 2024. Випуск 81. С.129-135. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure81-21>. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/81_2024/23.pdf
40. Фецишин М.П., Чеботар О.С. Фінансова стійкість комерційного банку як необхідна умова його ефективного функціонування. Інфраструктура ринку. 2023. № 70. С.165-170. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure70-29>
41. Фецишин М.П. Сучасні тенденції розвитку платіжної інфраструктури України. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матер. 7-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 10 квітня 2025 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С.377-381

42. Федішин М.П. Інновації в банківському секторі України: сучасні тенденції та переваги для клієнтів. Інновації, підприємництво та економіка сучасних трансформацій у дзеркалі І-66 теорії Шумпетера : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (1-2 жовтня 2025 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С.200-202 https://ef.chnu.edu.ua/media/rqqfncxw/materialy_shumpeter-konf_2025.pdf

43. Федішин М.П., Безкровна А.В. Сучасний стан іпотечного кредитування в Україні. Причорноморські економічні студії. №96. 2025. <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=46881>

44. Федішин М.П., Іліка К.Д. Концептуальні механізми цифрової трансформації банківського сектору під впливом фінтех. Цифрова економіка та економічна безпека. 2025. №6 (21). <https://dees.iei.od.ua/index.php/journal/issue/archive>
<https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=128313>

45. Федішин М.П. Тенденції розвитку фінансового ринку України в контексті управлінських новацій НБУ. Фінансовий інструментарій сталого економічного розвитку: антропоцентричні виміри / колективна монографія за заг. ред. П.О. Нікіфорова. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С.708-743

46. Федішин М.П., Церковнюк М.С. Вплив фінтехкомпаній на трансформацію цифрових фінансових послуг. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: Економіка, психологія та менеджмент. 2025. №6. <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-06-03-06>

47. Abramova, A., Popelo, O., Fedyshyn, M., Popova, L., Shchur, R., Marych, M. (2024) Digital Green Finance Architecture in the Context of Green Deal Implementation: Modern Fintech Tools and Solutions Under the Sustainable Development Concept. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*. 4(2). <https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v4.n02.pe02166>

48. Dubyna M., Popelo O., Zhavoronok A., Lopashchuk I & Fedyshyn M. (2023). Development of the credit market of Ukraine under macroeconomic instability. *Public and Municipal Finance*, 12(1), 33-47. doi:10.21511/pmf.12(1).2023.04

49. Margasova V., Kovalenko Y., Bereslavskaya O., Muravskiy O., Fedyshyn M., Kolesnik O. Instruments of monetary-and-credit policy in terms of economic instability. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Volume 11, Issue 5, May 2020, pp. 43-53 p. DOI:10.34218/IJM.11.5.2020.005 Article ID: IJM_11_05_005 URL: <http://www.iaeme.com/Type=IJM&VType=11&IType=5>

Інформаційні ресурси:

50. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://kmu.gov.ua>.
51. Офіційний сайт Міністерства фінансів України <https://mfu.gov.ua>.
52. Офіційний сайт Національного банку України <https://nbu.gov.ua>.
53. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://rada.gov.ua>.
54. Офіційний сайт Державної податкової служби України <https://tax.gov.ua>.

55. Офіційний сайт Державної служби статистики України
<https://stat.gov.ua/uk>.

Тестові завдання з дисципліни «Банківська система»

1. Перший центральний банк у світі було створено в:

- а) Англії;
- б) Франції;
- в) Швеції;
- г) Німеччині.

2. Де виникли перші банки в сучасному розумінні?

- а) Київській Русі;
- б) Швеції;
- в) в Італії
- г) у Франції.

3. До специфічних рис банківської системи відносять:

- а) поєднання багатьох однотипних елементів, що підпорядковуються однаковим цілям, динамічність системи;
- б) закритість, саморегуляція системи;
- в) дворівнева побудова та поглиблене централізоване регулювання руху банківських резервів;
- г) немає правильної відповіді.

4. Комерційні банки України відносяться до:

- а) Першого рівня банківської системи України;
- б) другого рівня банківської системи України;
- в) нульового рівня банківської системи України;
- г) жодна відповідь неправильна.

5. У стародавній Греції банкірів називали:

- а) міняйлами;
- б) менсаріями;
- в) трапезитами;
- г) немає правильної відповіді.

6. У стародавньому Римі банкірів називали:

- а) міняйлами;
- б) менсаріями;
- в) трапезитами;
- г) немає правильної відповіді.

7. Банківська система України відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність»- це:

- а) сукупність різноманітних видів банків та банківських інститутів;
- б) специфічна економічна та організаційно-правова структура, що забезпечує функціонування грошового ринку та економіки в цілому й включає сукупність різноманітних видів банків і банківських інститутів у їх взаємозв'язку, які існують в тій чи іншій країні в певний історичний період;
- в) сукупність усіх банків державної форми власності;
- г) Національний банк України та інші банки, а також філії іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень банківського законодавства.

8. *Очолює Правління НБУ – Голова НБУ, а кількісний та персональний склад Правління НБУ затверджує:*

- а) Верховна Рада за поданням Голови НБУ;
- б) Рада НБУ за поданням Голови НБУ;
- в) Верховна Рада за поданням Ради НБУ;
- г) Президент країни за поданням Ради НБУ.

9. *Хто призначає на посаду Голову Національного банку України?*

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) Рада НБУ.

10. *Правовою основою банківської системи України у 1991 році став:*

- а) Закон України «Про Національний банк України»;
- б) Закон України «Про банки і банківську діяльність»;
- в) Закон України «Про приватизацію»;
- г) Закон України «Про власність».

11. *Банк Англії засновано у:*

- а) 1668 р.;
- б) 1694 р.;
- в) 1800 р.;
- г) 1964 р.

12. *Основною функцією НБУ є:*

- а) емісія банкнот і монет;
- б) забезпечення стабільності грошової одиниці;
- в) організація валютного ринку України;
- г) проведення операцій, пов'язаних з підтримкою ліквідності банківської системи.

13. *На який строк призначається на посаду Голова Національного банку України?*

- а) три роки;

- б) п'ять років;
- в) сім років;
- г) десять років.

14. Кошторис доходів і витрат НБУ затверджує:

- а) Правління НБУ;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Рада НБУ.

15. Центральний банк - це банк банків, тому що він:

- а) видає дозвіл (ліцензію) на діяльність комерційних банків;
- б) через обов'язковий резерв і облікову ставку регулює фінансові ресурси комерційних банків;
- в) забезпечує касове, розрахункове та кредитне обслуговування комерційних банків;
- г) рефінансує комерційні банки.

16. Статутний капітал центрального банку якої країни є власністю приватних акціонерів?

- а) Німеччини;
- б) Франції;
- в) Японії;
- г) Італії.

17. Операція центрального банку, що збільшує пропозицію грошей у національній економіці - це:

- а) підвищення норми резервування;
- б) підвищення ставки рефінансування;
- в) продаж іноземної валюти населенню та комерційним банкам;
- г) купівля державних цінних паперів на відкритому ринку.

18. Європейський центральний банк заснований у:

- а) 1991 році;
- б) 1993 році;
- в) 1998 році;
- г) 2002 році.

19. Організаційна структура Федеральної резервної системи (ФРС) США включає:

- а) Раду керуючих ФРС, 12 федеральних резервних банків (ФРБ) та банків – членів ФРС, Федеральний комітет відкритого ринку, Федеральні консультативні ради;
- б) Раду керуючих ФРС, 12 ФРБ та комерційні банки;
- в) Раду керуючих ФРС, Федеральна консультативна рада, 12 ФРБ та

комерційні банки;

г) Рада керуючих ФРС, 10 ФРБ та комерційні банки.

20. Рада керуючих Федеральної резервної системи (ФРС) США складається з:

а) з 14 членів, які обираються на 7 років;

б) з 7 членів, які обираються на 14 років;

в) з 10 членів, які обираються на 10 років;

г) немає обмежень щодо кількості членів та терміну їх повноважень.

21. В якій організаційно-правовій формі не можуть створюватися банки в Україні?

а) командитне товариство;

б) акціонерне товариство;

в) кооперативний банк;

г) немає правильної відповіді.

22. Банк з іноземним капіталом - це банк у якого хоча б одному нерезиденту належить:

а) до 10% статутного капіталу;

б) більше 50% статутного капіталу;

в) 10% і більше статутного капіталу;

г) правильна відповідь відсутня.

23. Комерційним банкам забороняється діяльність у сфері:

а) матеріального виробництва;

б) торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет);

в) страхування, крім виконання функцій страхового посередник;

г) всі відповіді правильні.

24. Банк з іноземним капіталом – це банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору становить:

а) до 10%;

б) більше 50;

в) не менше 10%;

г) правильна відповідь відсутня.

25. Ощадно-капіталотворча функція банків полягає у:

а) залученні тимчасово вільних ресурсів суспільства та перетворенні їх у реально діючий капітал;

б) можливості заощаджувати на великих обсягах банківських операцій;

в) можливості створювати банківський капітал;

г) немає правильної відповіді.

26. *Мінімальна кількість учасників місцевого кооперативного банку складає:*

- а) 10 осіб;
- б) 30 осіб;
- в) 50 осіб;
- г) правильна відповідь відсутня.

27. *За організаційно-правовою формою банки другого рівня в Україні поділяються на:*

- а) універсальні і спеціалізовані;
- б) приватні та державні;
- в) акціонерні товариства та кооперативні;
- г) оптові та роздрібні.

28. *Банк, що здійснює всі основні види банківських операцій, називається:*

- а) спеціалізованим;
- б) спеціальним;
- в) універсальним;
- г) розрахунковим.

29. *Як називається пряме або опосередковане володіння 10% і більше статутного капіталу банку, називається:*

- а) адекватність капіталу;
- б) істотна участь;
- в) монопольне володіння;
- г) немає правильної відповіді.

30. *Які ресурси банку належать до власних?*

- а) статутний капітал, резервний фонд, нерозподілений прибуток;
- б) депозити фізичних осіб;
- в) кредити від інших банків;
- г) кошти клієнтів.

31. *Операції комерційних банків, що передбачають розміщення банком власних та залучених коштів з метою отримання прибутків:*

- а) пасивні операції;
- б) активні операції;
- в) формування резервів;
- г) консультаційні послуги.

32. *Що є основною відмінністю запозичених ресурсів від залучених?*

- а) вони отримуються на міжбанківському ринку;
- б) залучаються від фізичних осіб;
- в) є безоплатними;

г) не підлягають поверненню.

33. *Мінімальне значення нормативу достатності регулятивного капіталу для банків на третьому і більше році діяльності становить:*

- а) 9 % сукупної експозиції під ризиком;
- б) 15 % сукупної експозиції під ризиком;
- в) 12 % сукупної експозиції під ризиком;
- г) 10 % сукупної експозиції під ризиком.

34. *Переважні права на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів незалежно від отриманого прибутку та обмежені права голосу та управління мають власники:*

- а) простих акцій;
- б) звичайних акцій;
- в) привілейованих акцій;
- г) облігацій.

35. *Частка привілейованих акцій у статутному капіталі акціонерного товариства (у тому числі банку) не може перевищувати:*

- а) 15%;
- б) 25%;
- в) 35%;
- г) 60%.

36. *Переважні права на отримання дивідендів залежно від отриманого прибутку та мають право голосу та участь в управлінні власники:*

- а) простих акцій;
- б) незвичайних акцій;
- в) привілейованих акцій;
- г) облігацій.

37. *Початковий збір з банку-учасника до фонду гарантування вкладів фізичних осіб складає:*

- а) 1 % статутного капіталу;
- б) 1,5% статутного капіталу;
- в) 1% регулятивного капіталу;
- г) 0,5 % регулятивного капіталу.

38. *Регулярні збори з учасників фонду гарантування вкладів фізичних осіб складають:*

а) розмір базової річної ставки, що складає 0,5% бази нарахування в національній валюті і 0,8% бази нарахування в іноземній валюті кожного кварталу;

б) розмір базової річної ставки, що складає 0,8% бази нарахування в

національній валюті і 0,5% бази нарахування в іноземній валюті кожного кварталу;

- в) двічі на рік в розмірі 0,25% загальної суми вкладів;
- г) 1 % статутного капіталу один раз на рік.

39. *Що таке банківський кредит?*

- а) надання банком коштів позичальнику на умовах повернення, строковості та платності;
- б) безповоротна допомога банком клієнту;
- в) інвестиція в акції;
- г) гарантійна угода.

40. *Іпотечний кредит – це:*

- а) кредит, що надається під заставу рухомого майна;
- б) кредит, що надається на першу вимогу в зв'язку з відкритою кредитною лінією;
- в) кредит, що надається під заставу нерухомого майна;
- г) кредит, що надається рівними частинами на покриття поточних потреб.

41. *Що означає термін «кредитоспроможність»?*

- а) здатність позичальника своєчасно погашати борги;
- б) рівень прибутковості клієнта;
- в) сума кредиту;
- г) вид застави.

42. *Що таке інвестиційна діяльність банку?*

- а) вкладення коштів у цінні папери, проекти з метою отримання прибутку;
- б) надання споживчих позик;
- в) розміщення депозитів;
- г) збільшення резервів.

43. *Хто встановлює розміри ставок за виданими кредитами комерційними банками:*

- а) Верховна Рада України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) комерційні банки самостійно;
- г) позичальники, виходячи з своїх інтересів.

44. *Кредит, що надається одночасно двома чи більше незалежними кредиторами, називається:*

- а) паралельним;
- б) синдикованим;
- в) комплексним;

г) проміжним.

45. *Виберіть принцип кредитування:*

- а) засіб платежу;
- б) перерозподіл вартості;
- в) цільове призначення;
- г) нееквівалентності.

46. *Кредитні відносини виникають між сторонами кредитної угоди під час:*

- а) одержання позички;
- б) користування позичкою;
- в) повернення позички;
- г) Усі запропоновані варіанти правильні.

47. *Процентні ставки, які протягом тривалого періоду не змінюються - це:*

- а) плаваючі процентні ставки;
- б) номінальні процентні ставки;
- в) реальні процентні ставки;
- г) фіксовані процентні ставки.

48. *Оберіть форми кредиту:*

- а) простата повна;
- б) відкрита та закрита;
- в) товарна та грошова;
- г) ринкова та неринкова.

49. *Відсоток за кредит - це:*

- а) плата, що одержує кредитор від позичальника за користування позичковими коштами;
- б) ціна грошової позики, що визначається як відношення річного доходу, отриманого на позичковий капітал, до суми позики без урахування зміни рівня цін під тиском інфляційного процесу;
- в) різниці між процентною ставкою за наданий банком кредит і ставкою, яку сплачує банк за куплені ресурси;
- г) порівняння між собою товарних еквівалентів з урахуванням інфляційного впливу.

50. *Кредитні відносини є:*

- а) добровільними та нерівноправними;
- б) недобровільними та нерівноправними;
- в) недобровільними та рівноправними;
- г) добровільними та рівноправними.

51. Діяльність, яка передбачає купівлю-продаж цінних паперів, що здійснюється банком від свого імені та за свій рахунок для перепродажу третім особам – це...

- а) брокерська діяльність;
- б) дилерська діяльність;
- в) андеррайтинг;
- г) діяльність з управління цінними паперами.

52. Діяльність з випуску цінних паперів за дорученням, від імені і за рахунок емітента -це...

- а) брокерська діяльність;
- б) дилерська діяльність;
- в) андеррайтинг;
- г) діяльність з управління цінними паперами.

53. Діяльність, яка передбачає купівлю-продаж цінних паперів, що здійснюється банком як професійним учасником ринку на підставі договорів-доручень чи комісії за рахунок клієнтів – це

- а) брокерська діяльність;
- б) дилерська діяльність;
- в) андеррайтинг;
- г) депозитарна діяльність.

54. Архітектура СЕП НБУ передбачає наявність:

- а) двох рівнів програмного забезпечення;
- б) трьох рівнів програмного забезпечення;
- в) чотирьох рівнів програмного забезпечення;
- г) однорівневого програмного забезпечення.

55. Діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням спеціальних платіжних засобів це:

- а) авторизація;
- б) білінг;
- в) процесинг;
- г) еквайринг.

56. Підтвердженням про внесення готівки в касу є:

- а) квитанція;
- б) усна відповідь касира;
- в) бесіда з керівником відділення банку;
- г) нотаріально завірена пояснювальна записка касира.

57. Безумовний наказ клієнта банку, який веде його поточний рахунок, про сплату певної суми пред'явнику, являє собою:

- а) вексель;
- б) чек;
- в) платіжне доручення;
- г) всі відповіді правильні.

58. *Обробка даних про трансакцію для введення в систему інформаційного обміну між учасниками платіжної системи називається:*

- а) авторизація;
- б) білінг;
- в) процесинг;
- г) еквайринг.

59. *Гранична сума розрахунків готівкою суб'єктів господарювання між собою протягом одного дня не може перевищувати:*

- а) 10000 грн.;
- б) 50000 грн.;
- в) 150000 грн.;
- г) 400000 грн.

60. *Платіжне доручення подається в банк не пізніше:*

- а) 10 календарних днів з дати його складання;
- б) 5 календарних днів з дати його складання;
- в) 3 робочих днів з дати його складання;
- г) 2 робочих днів з дати його складання.

61. *Корінець банкнот – це :*

- а) 20 банкнот одного номіналу;
- б) 50 банкнот одного номіналу;
- в) 100 банкнот одного номіналу;
- г) 1000 банкнот одного номіналу.

62. *Процедура отримання дозволу на проведення операції із застосуванням платіжної картки називається:*

- а) еквайринг;
- б) ліцензія;
- в) телекомунікація;
- г) авторизація.

63. *Підприємства мають право зберігати у своїй касі готівку понад ліміт на виплату заробітної плати протягом ....*

- а) 10 днів;
- б) п'яти робочих днів;
- в) трьох робочих днів;
- г) п'яти днів.

64. *Що є головною метою управління ліквідністю банку?*

- а) забезпечення балансу між активами і зобов'язаннями;
- б) збільшення прибутку;
- в) мінімізація витрат;
- г) зростання капіталу.

65. *Норматив ліквідності, який «установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік» – це...*

- а) коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR);
- б) короткострокової ліквідності (H6);
- в) коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR);
- г) немає правильної відповіді.

66. *Нормативні значення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB) мають бути не менші ніж:*

- а) 80 %;
- б) 90 %;
- в) 100 %;
- г) немає правильної відповіді.

67. *В міжнародній банківській практиці найбільш ліквідною частиною активів банку вважається:*

- а) споруда банку;
- б) кошти в касі банку;
- в) комп'ютерне обладнання банку;
- г) немає вірної відповіді.

68. *Який показник характеризує запас ліквідності банку?*

- а) співвідношення ліквідних активів до всіх активів;
- б) частка власного капіталу;
- в) сума кредитів;
- г) доходи від інвестицій.

69. *Як називається валютна позиція де сума активів в іноземній валюті не збігається з сумою пасивів в тій самій валюті?*

- а) закритою валютною позицією;
- б) відкритою валютною позицією;
- в) позицією зведення;
- г) позицією відповідності.

70. *Як називається валютна позиція де сума активів в іноземній валюті врівноважена сумою пасивів у тій самій іноземній валюті?*

- а) закритою валютною позицією;

- б) відкритою валютною позицією;
- в) чиста довга валютна позиція;
- г) чиста коротка валютна позиція.

71. Який звіт відображає прибутки і збитки банку за звітний період?

- а) Звіт про фінансові результати;
- б) Звіт про власний капітал;
- в) Звіт про рух грошових коштів;
- г) Баланс (звіт про фінансовий стан).

72. Якісна характеристика фінансової інформації, що означає здатність інформації впливати на рішення, що приймаються, це -

- а) зрозумілість;
- б) достовірність;
- в) порівнянність;
- г) релевантність.

73. Якісна характеристика фінансової інформації, що означає відсутність у ній помилок, які можуть впливати на рішення користувачів звітності, це -

- а) зрозумілість;
- б) достовірність;
- в) порівнянність;
- г) релевантність.

74. Залежно від мети і характеру аналізу розрізняють такі його види:

- а) внутрішній і зовнішній;
- б) суцільний і вибірковий;
- в) повний і тематичний;
- г) попередній, перспективний, оперативний.

75. Показник ефективності використання капіталу, який розраховується як відношення чистого прибутку до балансового капіталу, це -

- а) ROA;
- б) ROE;
- в) Чистий спред;
- г) ЧПМ.

76. Яка основна мета комплексного управління активами і пасивами банку?

- а) мінімізація обсягів залучених ресурсів;
- б) скоординоване управління для максимізації різниці між доходами і витратами;
- в) зменшення власного капіталу банку;

г) переважне використання пасивних операцій.

77. *Яка стратегія передбачає узгодження термінів і обсягів активів і пасивів для стабілізації прибутку?*

- а) трансформаційна;
- б) спекулятивна;
- в) стратегія мінімізації ризиків (збалансована);
- г) неефективна.

78. *Що таке геп (GAP) у контексті управління активами і пасивами?*

- а) відношення власного капіталу до активів;
- б) різниця між активами та пасивами, чутливими до зміни процентної ставки;
- в) середній термін погашення портфеля;
- г) норма обов'язкових резервів.

79. *Завершіть правило управління гепом: якщо геп додатний, то при зростанні ставок маржа банку:*

- а) зменшиться;
- б) залишається незмінною;
- в) зросте;
- г) стане нульовою.

80. *Яка з наведених дій відноситься до методів управління, пов'язаних з позабалансовими операціями?*

- а) управління гепом;
- б) імунізація;
- в) хеджування за допомогою деривативів;
- г) декомпозиційний аналіз.

81. *Що є основною метою державного регулювання банківської діяльності?*

- а) отримання прибутку державою;
- б) забезпечення стабільності банківської системи та захист інтересів вкладників;
- в) збільшення податкових надходжень;
- г) підвищення курсу національної валюти.

82. *Хто є головним органом банківського нагляду в Україні?*

- а) Верховна Рада України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Національний банк України;
- г) Фонд гарантування вкладів.

83. *Що входить до адміністративних методів регулювання банківської діяльності?*

- а) установлення облікової ставки;
- б) видача ліцензій, проведення перевірок, санкції;
- в) формування грошово-кредитної політики;
- г) випуск державних цінних паперів.

84. *Які два основних види банківського нагляду здійснює НБУ?*

- а) фінансовий і податковий;
- б) попередній і поточний;
- в) безвиїзний (дистанційний) та інспекційний (виїзний);
- г) операційний і стратегічний.

85. *Яка міжнародна організація розробляє стандарти банківського нагляду?*

- а) МВФ;
- б) Світовий банк;
- в) Базельський комітет з питань банківського нагляду;
- г) ЄБРР.

86. *Що є суттю банківського маркетингу?*

- а) управління лише депозитними ставками;
- б) комплекс дій щодо вивчення ринку та задоволення потреб клієнтів банківськими продуктами;
- в) виключно реклама банківських послуг;
- г) контроль операцій каси.

87. *Яка організаційна структура маркетингової служби є типовою для банку?*

- а) лінійно-функціональна з окремими підрозділами досліджень, PR та продажів;
- б) тільки радники зовні банку;
- в) відсутність структурних підрозділів;
- г) єдина особа, що виконує всі функції.

88. *Що таке сегментування ринку в банківському маркетингу?*

- а) процес об'єднання всіх клієнтів в одну групу;
- б) розподіл ринку на однорідні групи споживачів за потребами та характеристиками;
- в) збільшення кількості відділень;
- г) визначення тарифів.

89. *Який з наведених інструментів відноситься до комплексу просування банківських продуктів?*

- а) лише роздрібні кредити;
- б) реклама, PR, прямий маркетинг, інтернет-просування;
- в) тільки внутрішній аудит;

г) контроль готівки.

90. *Яка мета програм лояльності банку?*

- а) збільшити витрати клієнтів;
- б) залучити і утримати клієнтів шляхом бонусів, знижок та привілеїв;
- в) зменшити обсяг депозитів;
- г) знищити конкуренцію.

91. *Що таке банківський менеджмент?*

- а) управління державним бюджетом;
- б) система управління діяльністю банку з метою досягнення його стратегічних цілей;
- в) контроль касових операцій;
- г) лише планування доходів.

92. *Яка головна мета банківського менеджменту?*

- а) збільшення кількості відділень;
- б) забезпечення ефективності діяльності банку та підвищення його конкурентоспроможності;
- в) зниження капіталу;
- г) мінімізація обсягів послуг.

93. *Який із наведених елементів не належить до функцій банківського менеджменту?*

- а) планування;
- б) організація;
- в) інспекція;
- г) контроль.

94. *Що є предметом банківського менеджменту?*

- а) грошові потоки між державами;
- б) відносини, що виникають у процесі управління діяльністю банку;
- в) тільки маркетингові процеси;
- г) лише кадрові питання.

95. *Який тип організаційної структури управління є найпоширенішим у банках?*

- а) лінійна;
- б) лінійно-функціональна;
- в) проєктна;
- г) матрична.

96. *Оберіть суб'єкта первинного фінансового моніторингу:*

- а) оператори платіжних систем;
- б) Національний банк України;

- в) Міністерство юстиції України;
- г) Міністерство цифрової трансформації України.

97. *Оберіть суб'єктів первинного фінансового моніторингу:*

- а) банківські установи, страхові компанії (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;
- б) товарні і інші біржі, що проводять фінансові операції з товарами та професійні учасники фондового ринку;
- в) оператори поштового зв'язку;
- г) усі відповіді правильні.

98. *Оберіть суб'єкта/ів державного фінансового моніторингу:*

- а) банківські установи, страхові компанії (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;
- б) товарні і інші біржі, що проводять фінансові операції з товарами та професійні учасники фондового ринку;
- в) оператори поштового зв'язку;
- г) Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

99. *Хто є спеціально уповноваженим центральним органом у сфері фінансового моніторингу в Україні?*

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Державна служба фінансового моніторингу України;
- в) Рахункова палата;
- г) Державна податкова служба.

100. *Стадія відмивання брудних грошей суть якої полягає у відокремленні нелегальних доходів від їх джерел шляхом формування заплутаного ланцюга фінансових операцій з метою приховати слід цих доходів називається*

- а) розміщення;
- б) розшарування;
- в) інтеграція;
- г) немає правильної відповіді.